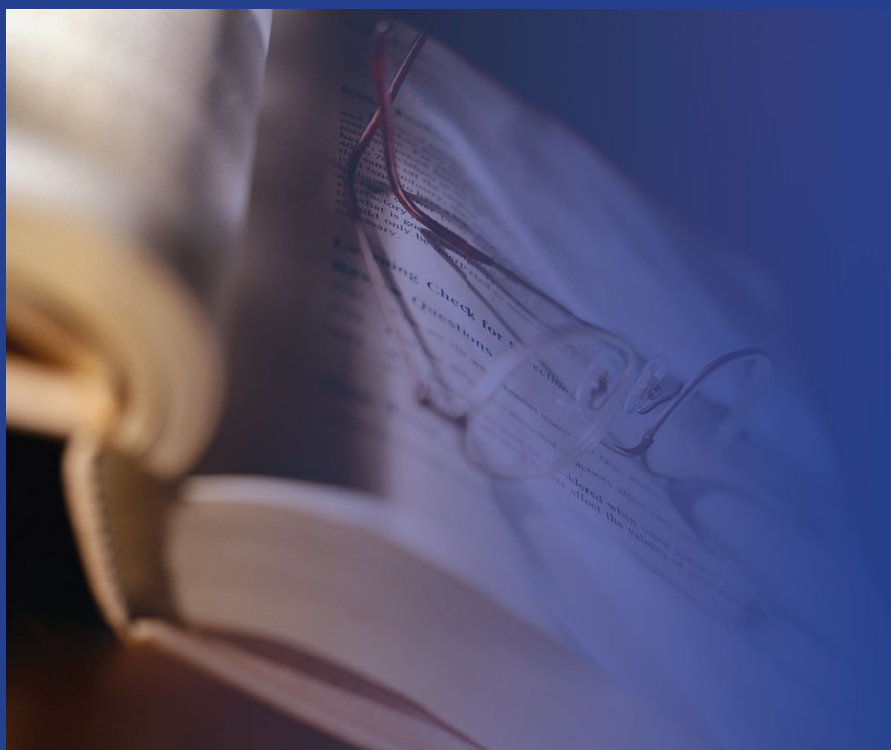

Pedagoški inštitut

KATALOG IZDAJ
2011

Pedagoški inštitut

Katalog izdaj 2011

Redakcija: *Jonatan Vinkler in Polona Ramšak*

Oblikovanje in prelom: *Jonatan Vinkler*

Izdajatelj in založnik: *Pedagoški inštitut, Ljubljana*

Zanj: *Mojca Štravs, direktorica*

November 2011

Dostopno na: www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=83

Aktivnosti (mednarodne študije TIMSS, PISA, PIRLS, TALIS, ICCS, ESLC) v okviru projekta Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v izobraževanju in usposabljanju – Evalvacija vzgoje in izobraževanja na podlagi mednarodno priznanih metodologij omogoča sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za šolstvo in šport.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERATIVNI PROGRAM FINANCIJA EVROPSKE UNIJE
Evropski socialni sklad

Raziskovalna usmeritev Pedagoškega inštituta zajema raziskave v razponu od temeljnih interdisciplinarno povezanih družboslovnih in humanističnih do aplikativnih in empiričnih. Raziskave se vpišujejo v sodobne tokove na posameznih področjih in tečejo v interakciji povzemanja tujih in razvijanja lastnih temeljnih konceptov v okviru teorije vzgoje in izobraževanja. Z vidika objekta raziskav gre za preučevanje družbenih in komunikacijskih procesov na področju vzgoje in izobraževanja s poudarjenim ozirom na slovenski kontekst.

Aplikativne raziskave zajemajo empirične podatke in uporabo raziskovalnih metodologij, ki pripomorejo k natančnemu vpogledu v potekajoče procese in k formulaciji ciljev spreminjevalnih posegov ter k analizi različnih dejavnikov kvalitete vzgoje in izobraževanja, organizacijskih oblik, vsebin in metod dela.

Pedagoški inštitut se vključuje tudi v *mednarodne raziskave*, ki so pomemben vir pridobivanja primerjalnih ugotovitev o delovanju vzgojno-izobraževalnega sistema in so med drugim izhodišče za domače evalvacije kakovosti vzgojno-izobraževalnih procesov in ugotavljanje problemov ter dilem v pedagoški praksi.

V okviru lastne znanstvene založbe Pedagoški inštitut izdaja:

– *Znanstvene monografije*, ki vsebujejo rezultate raziskovalne dejavnosti s področja vzgoje in izobraževanja ter sorodnih disciplin. Teoretični prispevki izhajajo iz disciplin, kot so sociologija izobraževanja, lingvistika, psihologija, filozofija vzgoje, pedagogika, ter se tako vpišujejo v sodobne tokove na posameznih področjih in tečejo v interakciji povzemanja tujih in razvijanja lastnih temeljnih konceptov v okviru teorije vzgoje in izobraževanja.

– *Didaktična gradiva s področja naravoslovja in matematike, družboslovja in humanistike ter medkulturnega dialoga, ki naj bi vzgojiteljem, učiteljem in učencem služila kot pripomoček pri poučevanju*

Pedagoški inštitut

Gerbičeva 62

SI-1000 Ljubljana

+386(0)14201240

+386(0)14201242

+386(0)31638052

+386(0)31638053

pedagoski.institut@pei.si

www.pei.si

in učenju v okviru projekta *Evalvacija vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*; le-ta je potekal pod okriljem Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za šolstvo in šport.

– *Nacionalna poročila* in druge spremljevalne publikacije v okviru *mednarodnih študij (TIMSS, PISA, SITES, PIRLS, TALIS, ICCS, ESCL)*.

– *Digitalno knjižnico*, v kateri izhajajo elektronske (flipbook, pdf) monografije, kritične izdaje slovestva, priročniki, univerzitetni učbeniki in strokovne monografije s področja humanistike ter družboslovja, in sicer v štirih ločenih zbirkah:

- *Dissertationes*,
- *Clavis litterarum Slovenicarum*,
- *Compendia* in
- *Documenta*.

V *Digitalno knjižnico* je kot »corpus separatum« od leta 2010 vključena tudi znanstvenokritična izdaja spisov Primoža Trubarja *Zbrana dela Primoža Trubarja*, in sicer od svoje 6. knjige naprej. Omenjena zbirka je doslej izhajala v tiskani knjižni obliki.

– Revijo *Šolsko polje*, ki jo Pedagoški inštitut izdaja v sodelovanju s Slovenskim društvom raziskovalcev šolskega polja; do leta 2002 je izhajala kot mednarodna revija za teorijo in raziskovanje vzgoje in izobraževanja *The School Field*. Namen revije je predstavitev področja vzgoje in izobraževanja ter njegovih praks v okviru sodobnih teoretičnih razprav.

Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom je tesno povezan z drugimi mednarodnimi institucijami in organizacijami, zato lahko zagotavlja hiter prenos sodobnega strokovnega vedenja v slovenski prostor in omogoči dostopnost tega vedenja širši strokovni javnosti. S prevajanjem, prirejanjem in izdajanjem priročnikov in drugih vzgojno-izobraževalnih gradiv za vzgojitelje, učitelje in druge strokovnjake želimo strokovni javnosti in staršem ter vsem, ki se zanimajo za vzgojo in izobraževanje, približati strokovne pristope na področju vzgoje in izobraževanja ter rezultate in načine uvajanja novosti v našem prostoru.

Kirsten A. Hansen, Roxane K. Kaufmann in Kate Burke Walsh, *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti.*

Priročnik *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od tretjega do šestega leta starosti* je namenjen vzgojiteljem, pomočnikom, ravnateljem, pedagogom in drugim strokovnim delavcem v vrtcih, ki uvajajo sodobne vzgojno-izobraževalne pristope.

Strokovnemu osebju v vrtcih je pomemben vodnik pri oblikovanju učnih okolij, v oddelkih, kjer imajo otroci možnost izbire, aktivnega in učinkovitega učenja, kjer se uresničuje individualizacija, izgrajuje skupnost, kjer se starše aktivno vključuje v dejavnosti vrtcev. Promovira timski pristop pri načrtovanju in realizaciji v vzgojno-izobraževalnih programov.

Priročnik dopolnjuje in zaokrožuje ponudbo seminarjev ter drugih oblik izobraževanja strokovnega osebja pri uresničevanju na otroka osredotočenih pristopih, ki jih v slovenskem prostoru poznamo pod imenom *Korak za korakom*.

Namenjen je tudi vsem tistim, ki iščejo uspešne poti za uvajanje nacionalnega kurikuluma, pri njihovem raziskovanju in odkrivanju, saj s svojimi teoretičnimi in praktičnimi primeri k temu naravnost izziva in vzpodbuja.

Leto izida: 2000
ISBN: 961-6086-11-1
strani, 210 x 298 mm,
broširano

Cena: 32,00 € (z DDV)

Leto izida: 2001
 ISBN: 961-6086-12-X
 219 strani, 210 x 298
 mm, broširano
 Cena: 25,00 € (z DDV)

Eleonor Stokes Szanton, *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od prvega do tretjega leta starosti.*

Priročnik *Oblikovanje oddelkov, osredotočenih na otroke od prvega do tretjega leta starosti* je namenjen vzgojiteljem, pomočnikom, ravnateljem, pedagogom in drugim strokovnim delavcem v vrtcih, ki uvajajo sodobne vzgojno-izobraževalne pristope.

Strokovnemu osebju v vrtcih je pomemben vodnik pri oblikovanju okolij, ki otrokom omogočajo domačnost in dobro počutje, dajejo možnosti za raziskovanje, izbiro, aktivno in učinkovito učenje ter razvoj, kjer se uresničuje individualizacija, skrb za otrokovo zdravje, nego ter izgrajuje skupnost staršev, otrok in strokovnega osebja. Promovira timski pristop pri načrtovanju in realizaciji vzgojno-izobraževalnih programov.

Priročnik dopolnjuje in zaokrožuje ponudbo seminarjev ter drugih oblik izobraževanja strokovnega osebja pri uresničevanju na otroka osredotočenih pristopih, ki jih v slovenskem prostoru poznamo pod imenom *Korak za korakom*.

Namenjen je tudi vsem tistim, ki iščejo uspešne poti za uvajanje nacionalnega kurikulumu, pri njihovem raziskovanju in odkrivanju, saj s svojimi teoretičnimi in praktičnimi primeri k temu naravnost izziva in vzpodbuja.

Kirsten A. Hansen, Roxane K. Kaufmann in Steffen Saifer, *Vzgoja in izobraževanje v kulturi demokracije: praksa zgodnjega otroštva.*

Leto izida: 2001
 ISBN: 961-6086-13-8
 120 strani, 185 x 232
 mm, broširano
 Cena: 19,00 € (z DDV)

Knjiga *Vzgoja in izobraževanje v kulturi demokracije; praksa zgodnjega otroštva*, je namenjena staršem, študentom, vzgojiteljem in tudi učiteljem na razredni stopnji, saj govori o tem, da obstajajo subtilne, a učinkovite metode, ki otrokom že od najzgodnejše starosti, s pomočjo odraslih, omogočajo uspešno izbiranje, spoštovanje medsebojnih razlik, razumevanje posledic lastnih dejanj, spoštovanje individualnih potreb ob ohranjanju rav-

novesja s potrebami skupine. Nastala je v okviru mednarodnega projekta *Korak za korakom*, v katerega je danes vključeno šestindvajset držav in ga izvajamo ob podpori Open Society Institute, New York. Projekt združuje vrsto strokovnjakov in ne-profitnih nevladnih organizacij s celega sveta, ki si prizadevajo za uveljavljanje demokratičnih principov na področju vzgoje in izobraževanja, za pravice otrok in staršev ter za odprtost družbe.

Knjiga ponuja okvire za razumevanje odnosa med vzgojo in izobraževanjem v zgodnjem otroštvu ter sposobnostjo učinkovitega delovanja v kulturi odprte, demokratične družbe. Ponuja posebna vodila, primere, metode in načine komunikacije, ki pomagajo razvijati predšolskega otroka v kulturi demokracije. Ob vsakem poglavju ponuja tudi stran za starše, ki predstavlja povzetek konceptov, ki jih spremljamo v poglavju. Hkrati na preprost, s primeri podkrepjen način kaže bistvene razlike med pristopi, ki so osredotočeni na otroka, ter tradicionalnimi pristopi v vzgoji in izobraževanju v kulturi demokracije.

Kate Burke Walsh in Pamela Coughlin, *Na učenca osredotočena metodologija dela v prvem razredu osnovne šole*.

Knjiga z naslovom *Na učenca osredotočena metodologija v prvem razredu osnovne šole* ima dolgo zgodovino. Njeno nastajanje temelji na ideji povezovanja teoretičnega in praktičnega vpogleda v potrebe in značilnosti učenja šest- do sedemletnih otrok.

Z uvajanjem devetletke v slovensko osnovnošolsko izobraževanje se srečujemo ravno s problemom razumevanja in poznavanja šestletnikov. Hkrati pa se srečujemo tudi z vprašanjem in problemom oblikovanja spodbudnega učnega okolja, spremljanja in ocenjevanja učenja otrok ter z vprašanjem organizacije razvojno primernih pristopov, osredotočenih na otroka.

Knjiga je namenjena vsem učiteljem, ki poučujejo v prvi triadi, šolskim svetovalnim delavcem in

Leto izida: 2002
ISBN: 961-6086-17-0
304 strani, 210 x 298
mm, broširano
Cena: 25,00 € (z DDV)

Leto izida: 2003
ISBN: 961-6086-18-9
280 strani, 210 x 298
mm, broširano
Cena: 32,00 € (z DDV)

ravnateljem osnovnih šol. Z osnovno idejo izobraževanja za 21. stoletje pa knjiga nagovarja tudi starše otrok prihodnjih generacij.

Sama vsebina knjige dopolnjuje in zaokrožuje ponudbo seminarjev ter drugih oblik izobraževanja strokovnega osebja, pri uresničevanju na otroka osredotočenih pristopov, ki jih v slovenskem prostoru poznamo pod imenom *Korak za korakom*.

Stari hebrejski pregovor, ki je v knjigi tudi zapisan, pa nas spodbuja k razmisleku. Takole pravi: »Ne omejujte otrok s svojim učenjem, kajti rojeni so bili v drugem času.«

Kate Burke Walsh in Pamela Coughlin, *Na učenca osredotočena metodologija dela v drugem, tretjem in četrtem razredu osnovne šole*.

Knjiga z naslovom *Na učenca osredotočena metodologija dela v drugem, tretjem in četrtem razredu osnovne šole* je nadaljevanje knjige *Na učenca osredotočena metodologija dela v prvem razredu osnovne šole*.

Odgovarja na vprašanja o organizaciji razvojno primernih pristopov, osredotočenih na osem-, devet- in desetletnike, o oblikovanju vzpodbudnega učnega okolja, vlogah učitelja v razredu, ki je osredotočen na učenca, ter o spremljanju in ocenjevanju otrok.

Knjiga je namenjena vsem učiteljem, ki poučujejo v drugi, pa tudi prvi triadi, šolskim svetovalnim delavcem in ravnateljem osnovnih šol. Z osnovno idejo izobraževanja za 21. stoletje knjiga nagovarja tudi starše otrok prihodnjih generacij. Sama vsebina izdaje dopolnjuje in zaokrožuje ponudbo seminarjev ter drugih oblik izobraževanja strokovnih delavcev pri uresničevanju na otroka osredotočenih pristopov.

Ali kot je izrekel Marcel Proust: »Resnična pot odkritja ni v iskanju novih pokrajin, ampak v iskanju novih pogledov.«

Ellen R. Daniels in Kay Stafford, *Oblikovanje inkluzivnih oddelkov.*

Knjiga *Oblikovanje inkluzivnih oddelkov* obravnava v zadnjem času vedno bolj aktualno tematiko vključevanja otrok s posebnimi potrebami v vrtce in šole. Ta knjiga sodi v sklop priročnikov na učence osredotočene metodologije dela v vrtcih in šolah.

Knjiga vsebuje tematike z mnogih področij, kot so na primer:

- značilnosti inkluzivne šole/vrtca,
- pomen razvijanja spretnosti opazovanja in natančnega ocenjevanja razvoja ter napredka otrokovih sposobnosti in znanj,
- izdelovanje individualiziranih programov dela v inkluzivnih oddelkih, ki temeljijo na opazovanju in ocenjevanju napredka razvoja, in
- pomen vključenosti staršev v vzgojno-izobraževalni proces.

V zadnjem delu knjiga ponuja konkretne predloge in oblike spodbujanja intelektualnega, čustvenega, socialnega in telesnega razvoja otrok v okolju, kjer bodo otrokove individualne značilnosti, sposobnosti in potrebe maksimalno izražene ter kjer bodo njihove potrebe zadovoljene.

Tatjana Vonta, Damjana Jurman, Sonja Rutar, Mateja Režek, Neva Humar in Vlasta Horvat, *Uresničevanje ISSA pedagoških standardov v praksi: Priročnik za doseganje višje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela.*

Priročnik temelji na sedmih ključnih pedagoških konceptih, ki zagotavljajo uresničevanje na otroka/učenca osredinjenih pristopov k vzgoji in izobraževanju in jih poznamo kot ISSA pedagoške standarde. ISSA pedagoški standardi predstavljajo skupek osnovnih teoretičnih spoznanj, znanj in metod v okviru sedmih ključnih pedagoških konceptov. Priročnik ponuja vzgojiteljem in učiteljem konkretne pripomočke, ki jih lahko uporabijo pri implementaciji pedagoških standar-

Leto izida: 2003
ISBN: 961-6086-19-7
248 strani, 210 x 298 mm, broširano

Cena: 24,00 € (z DDV)

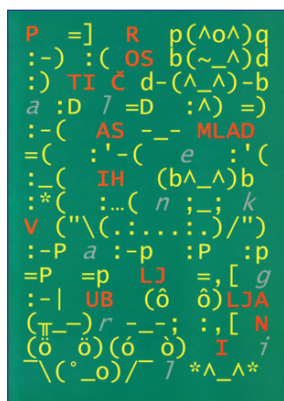
Leto izida: 2006
ISBN: 961-6086-34-0
166 strani, 210 x 298 mm, broširano

Cena: 24,00 € (z DDV)

Leto izida: 2006
ISBN: 961-6086-32-4
323 strani, 148 x 210 mm, broširano

Cena: 17,00 € (z DDV)

Leto izida: 2006
ISBN: 961-6086-35-9
83 strani, 148 x 210 mm, broširano

Cena: 10,00 € (z DDV)

dov in tako zvišajo kakovost svojega vzgojno-izobraževalnega dela. Vsako poglavje vsebuje smernice in priporočila za uspešno uporabo/implementacijo ISSA pedagoških standardov. Vsebina priročnika je zasnovana tako, da lahko vzgojitelj/učitelj izbira pripomočke v skladu z lastno presojo. Priročnik lahko uporabljajo tudi kot študijsko gradivo pri delu z mentorjem, ki jih usmerja pri zastavljanju nadaljnjih ciljev. Gradiva iz vsakega poglavja lahko uporabljajo za samoevalvacijo, reflektiranje in zastavljanje ciljev. Namen priročnika je ponuditi vzgojiteljem in učiteljem smernice za samostojno učenje in avtonomno ravnanje. Primeri in gradiva, ki so uporabljena, predstavljajo vpogled v primere iz prakse. Številne vaje v priročniku bodo vzgojiteljem/učiteljem omogočile refleksijo dejanskega stanja v oddelkih in jih spodbudile k oblikovanju strokovnega portfolia.

Bogomir Novak, *Moč družbe in transformacija šole.*

Monografija dr. Bogomirja Novaka *Moč družbe in transformacija šole* v prvem poglavju povezuje razvoj sodobne družbe z razvojem šole. V nadaljnjih devetih poglavjih pa analizira znotrajšolske probleme državljanske vzgoje, nasilja in mirovne vzgoje, komunikacije, kritičnega mišljenja ter motivacijo za usposabljanje učiteljev in avtonomijo šole.

Alenka Gril, *Prosti čas mladih v Ljubljani.*

V monografiji so predstavljeni izsledki raziskave iz leta 2004 o načinih preživljanja prostega časa mlajših, srednjih in starejših mladostnikov v Ljubljani. Podaja razloge, na osnovi katerih se mladostniki odločajo za posamezne dejavnosti, ter ovire, ki jim preprečujejo uresničenje želja. Prinaša tudi spoznanja o prostem času neuspešnih mladostnikov v osnovnih in srednjih šolah ter brezposelnih mladih. Poseben del je namenjen predstavitvi tipologije socialnih prostorov mladih, glede na lokacije, kjer lahko svoje pristočasne potrebe ure-

sničujejo v družbi vrstnikov. Na teh spoznanjih so oblikovane smernice za spodbujanje konstruktivne izrabe prostega časa mladostnikov.

Glede na značilnosti potreb mladostnikov, ki živijo v mestu, so spoznanja o načinih preživljanja prostega časa in možnih spodbudah uporabna tudi v drugih mestnih središčih, ne le v slovenski prestolnici. Knjiga je namenjena mladinskim delavcem, pedagogom, socialnim delavcem, psihologom, sociologom ter drugim, ki se ukvarjajo z mladostniki v svojem poklicu, pri študiju ali v vsakdanjem življenju. Mladostniki pa bodo v njej nemara našli nove poti za dejavno preživljanje svojega prostega časa.

Avtorica Alenka Gril je doktorica psiholoških znanosti, zaposlena kot raziskovalka na Pedagoškem inštitutu. Preučuje socialni in spoznavni razvoj mladostnikov v različnih družbenih kontekstih. Doslej je izvedla raziskave razumevanja družbene neenakosti v odvisnosti od organizacijske kulture mladinskih centrov, dejavnikov razvoja socialnih orientacij v šoli ter motivacijskih in organizacijskih značilnosti prostovoljnega dela mladih.

Alenka Gril, Prostovoljstvo je proizvodnja smisla.

Monografija predstavlja aktualno stanje in probleme prostovoljnega dela mladih v Sloveniji na osnovi sistematično zbranih podatkov med prostovoljskimi organizacijami na eni strani ter mladimi prostovoljci na drugi. Predstavljena so področja prostovoljskih dejavnosti in ciljne skupine, organizacijske značilnosti prostovoljnega dela, vloga prostovoljcev in ovire, s katerimi se pri prostovoljnem delu srečujejo tako organizacije kot mladi prostovoljci. Različni vidiki kakovosti organiziranega prostovoljnega dela so prikazani v medsebojnih primerjavah med različnimi področji dela, različnimi vrstami prostovoljskih organizacij ter med glavnim mestom in drugimi kraji po Sloveniji.

Osrednji del monografije bralca seznaja z motivacijo za prostovoljno delo med mladimi različnih starosti. Obravnavani so razlogi za vključevanje mladih v prostovoljno delo, njihova začetna

Leto izida: 2007
ISBN: 978-961-6086-40-0
128 strani, 148 x 210
mm, broširano
Cena: 15,00 € (z DDV)

Leto izida: 2007
ISBN: 978-961-6086-45-5
208 strani, 148 x 210
mm, broširano
Cena: 20,00 € (z DDV)

pričakovanja, dejavniki, ki lahko bistveno spreminjajo motivacijo prostovoljcev in tako vplivajo na potek prostovoljnega dela, vztrajanje, in nena zadnje na prekinitev prostovoljnega dela, ter učinkovitost prostovoljnega dela na osebnost, kompetence in vsakdanje življenje mladostnikov. Ta spoznanja prikazujejo možnosti za osmišljanje prostega časa mladostnikov skozi prostovoljno delo. Iz njih izhajajo tudi nekateri predlogi za načrtno spodbujanje mladih za prostovoljno delo, mladinski delavci pa lahko uvidijo še marsikatero možnost za rešitev siceršnjih težav z motivacijo svojih prostovoljcev.

Delo prinaša primerne podlage za razvoj prostovoljstva med mladimi, ki bodo dobrodošle med prostovoljskimi organizacijami in mladinskimi delavci ter med pedagogi, ki neposredno delajo z mladimi prostovoljci. Nemara pa bodo v pomoč tudi pri načrtovanju podpore prostovoljski dejavnosti v upravnih ter političnih strukturah.

Alenka Gril, *Družbene predstave organizirane mladine.*

Monografija obravnava oblikovanje družbenih spoznanj med mladostniki kot preplet posameznikovih sposobnosti razumevanja socialnih odnosov, njegovih izkušenj ter družbenega in kulturnega okolja, v katerem živi. Delo temelji na izsledkih socialno-psihološke raziskave oblikovanja družbenih predstav v mladinskih centrih v Sloveniji. Umeščeno je v kontekst teorij socialno spoznavnega razvoja, katerih predstavitev je podkrepljena z empiričnimi izsledki raziskav otroških in mladostniških pojmovanj družbeno-političnega in ekonomskega sistema.

Osrednji del monografije je študija o oblikovanju družbenih predstav v vrstniških skupinah mladih. Raziskava je zajela mlade sodelavce mladinskih centrov, ki jih upravljajo samoorganizirana mladinska društva, javni zavodi ali pa rimskokatoliška cerkev. Predstavljeni so izsledki, ki pričajo o ujemanju miselne in socialne strukture, kakršnega predpostavljajo teorije o soodvisnosti poj-

movanj in socialnih interakcij. Raziskava temeljnih načinov funkcioniranja vrstniških skupin v mladinskih centrih je namreč pokazala medsebojno prepletanje značilnosti organizacijske kulture in tipičnega načina razumevanja družbenih odnosov. Cilji, strategije, norme in standardi medosebnega vedenja mladih so se ujemali z načinom razmišljanja o odnosih med skupinami v širši družbi. Podatki, zbrani v prostočasnih mladinskih institucijah različnega porekla, nam dajejo vpogled v socialno dinamiko vrstniških skupin ter na njen bistveni vpliv na oblikovanje specifičnega svetovnega nazora mladih.

Knjiga predstavlja nova spoznanja o sociokognitivnem razvoju v mladostništvu in zgodnji odraslosti. Dopolnjuje znanstveno psihološko vednost o vlogi sposobnosti prevzemanja socialne perspektive in socialnega konteksta pri oblikovanju pojmovanj in predstav o socialnem svetu. V delu se prepletata razvojni in socialno-psihološki pristop k preučevanju socialne kognicije. Izsledki, ki pričajo o ujemanju miselne in socialne strukture, pomenijo empirično potrditev teoretskih predpostavk o genezi socialnih predstav v socialnih skupinah. Spoznanja o značilnostih zaznavanja družbenih skupin in družbene razslojenosti med mladimi, skozi katera se zrcali njihova socialna identiteta, pa predstavljajo neposredno aplikacijo teorij socialne identitete in socialne kategorizacije, ki sta izjemno redko preučevani v okviru realno obstoječih skupin.

Knjiga je namenjena vsem, ki se poklicno ukvarjajo z mladimi (mladinski delavci, pedagogi, psihologi, sociologi in snovalci mladinske politike), pa tudi študentom družboslovja in drugim, ki jih bodo pritegnila spoznanja o socializacijskih učinkih vključevanja v javno delovanje mladinskih organizacij.

Leto izida: 2009
 ISBN: 978-961-270-015-7
 152 strani, 148 x 210 mm, broširano
 Cena: 15,00 € (z DDV)

Leto izida: 2011
 ISBN: 978-961-270-076-8
 100 strani, 210 x 298 mm, broširano
 Cena: 15,00 € (z DDV)

Alenka Gril, Eva Klemenčič in Sabina Autor, *Udejestvovanje mladih v družbi.*

Monografija *Udejestvovanje mladih v družbi* prinaša najpomembnejše ugotovitve raziskave s področja socialne participacije mladih. Gre za prvo raziskavo v slovenskem prostoru (na območju MOL), ki predstavlja sliko individualnih in družbenih dejavnikov participacije mladih v lokalni skupnosti ter o procesih učenja mladih zanje, tako v šoli, kakor tudi izven nje, torej v prostem času. Raziskovalni izsledki nudijo relevantno podlago za oblikovanje strategij spodbujanja participacije mladih na več ravneh, v okviru upravnih lokalnih struktur, mladinskih in izobraževalnih lokalnih politik, šolskih izvedbenih kurikulumov in mladinskih dejavnosti nevladnega sektorja. Predstavljena analiza stanja in dejavnikov kaže, da mladi sicer izkazujejo velik interes za aktivno družbeno in politično udejestvovanje, vendar ga razumejo primarno predvsem kot uresničevanje osebnih želja in potreb. Tako se zdi, da sedanje oblike in povečevanje možnosti udejestvovanja mladih spodbujajo predvsem potrošništvo pristočasnih dejavnosti, četudi gre za klasične družbenokoristne oblike udejestvovanja, manj pa ustvarjajo prostore, kjer bi si mladi pridobili tudi izkušnjo družbenega in političnega delovanja v skupnosti.

Suzana Antič, Anita Trnavčević in Janez Jerman, *Sodoben vrtec, zadovoljni starši.*

Znanstvena monografija *Sodoben vrtec, zadovoljni starši* je nastala na osnovi magistrske naloge Suzane Antič, ki je leta 2009 magistrirala s področja managementa v izobraževanju na Univerzi na Primorskem, Fakulteti za management Koper. Izvirnemu in izvornemu delu so bile narejene spremembe in predvsem vsebinske dopolnitve, ki se nanašajo na metodologijo raziskovanja z vidika jezika, interpretacij in prevodov. Na osnovi zbranih podatkov so bili preverjeni še dodatni odnosi med spremenljivkami, preoblikovani glede poudarkov pa so tudi za-

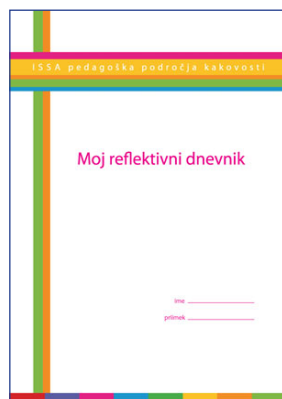
ključki. To je dodana vrednost monografije, za katero menimo, da vnaša izziv v slovenske vrtce in jo je zato vredno pogledati. Če pa jo bodo prebrali starši, dedki, babice, skrbniki in vsi tisti, ki so »odjemalci storitev vrtca« in se odzvali na idejo o spremljanju in merjenju zadovoljstva tudi s predlogi za izboljšanje vprašalnika z vidika vsebinske relevantnosti, potem je ta monografija dosegla svoj namen.

Dawn Tankersley et al., *Moj reflektivni dnevnik, ISSA pedagoška področja kakovosti.*

Moj reflektivni dnevnik vsebuje opis sedmih pedagoških področij kakovosti, ki reflektirajo ključna prepričanja o kakovostni pedagogiki. Ta so: 1) interakcije, 2) družina in skupnost, 3) inkluzija, različnost, demokratične vrednote, 4) spremljanje, ocenjevanje in načrtovanje, 5) strategije poučevanja, 6) učno okolje, 7) profesionalni razvoj.

Vsako področje predstavljajo načela in kazalniki kakovosti, vendar je število načel v posameznem področju različno (od enega do štirih). Prav tako je število kazalnikov kakovosti za posamezno načelo različno. Vsebina je urejena tako, da ima uporabnik možnost zapisovati svoja reflektivna razmišljanja o svoji praksi in prizadevanjih za njeno posodabljanje po posameznih področjih. S tem želimo usmerjati kritično razmišljanje o svoji praksi ter njenem spreminjanju v smeri čim višje kakovosti ter spodbujati stalen profesionalni razvoj strokovnih delavcev. Za bolj poglobljeno dokumentiranje in reflektiranje lastne prakse je publikaciji dodan še zavihek z žepkom za CD ter zavihek za hitro shranjevanje sprotnih gradiv.

Moj reflektivni dnevnik vsebuje posodobljena ISSA pedagoška področja kakovosti, ki strokovnim delavcem predstavljajo vodila za uresničevanje kakovostne pedagoške prakse. Publikacija omogoča zbiranje reflektivnih zapisov za posamezna ISSA pedagoška področja kakovosti, omogoča refleksijo lastne vloge v oddelku in spodbuja k oblikovanju strokovnega portfolia.

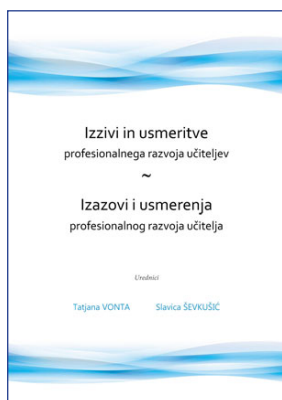

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-092-8
delovna mapa, 210 x 297
mm, broširano

Cena: 24,00 € (z DDV)

Reflektivni dnevnik je namenjen vsem strokovnim delavcem, saj s svojo zasnovo spodbuja profesionalni razvoj.

Tatjana Vonta in Slavica Ševkušić (ur.), *Izzivi in usmeritve profesionalnega razvoja učiteljev / Izazovi i usmerenja profesionalnog razvoja učitelja.*

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-093-5
210 x 297 mm, broširano
Cena: 10,00 € (z DDV)

Znanstvena monografija *Izzivi in usmeritve profesionalnega razvoja učiteljev / Izazovi i usmerenja profesionalnog razvoja učitelja* je nastala v okviru projekta *Komparativno raziskovanje sistema profesionalnega razvoja učiteljev v Srbiji in Sloveniji* kot del znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo v letih 2010–2011.

Znanstvena monografija je sestavljena iz osmih prispevkov (štirje so iz Slovenije in štirje iz Srbije), usmerjena pa je na izzive in usmeritve na področju profesionalnega razvoja učiteljev. Prispevki se po vsebinski naravnosti precej razlikujejo, saj obravnavajo vprašanja profesionalnega razvoja na različnih stopnjah izobraževalnega sistema od predšolske vzgoje do visokošolskega izobraževanja. Pestrost vsebin odraža pestrost dogajanja in problematike, s katero se srečujemo v okviru področja. Prispevki se razlikujejo tudi po temeljih metodoloških pristopih k obravnavanemu problemu – od izrazito teoretskih do empiričnih, ki spet variirajo v uporabi kvalitativnih ali kvantitativnih metod ali v njihovi kombinaciji. Tako znanstvena monografija prinaša v naše prostore tudi bolj razgibane metodološke pristope k raziskovanju področja.

Kljub temu da je znanstvena monografija dvojezična, smo prepričani, da to ne bo pomenilo večje ovire za njeno uporabo med potencialnimi uporabniki, med katere lahko uvrstimo izobraževalce bodočih vzgojiteljev in učiteljev na visokošolskih institucijah, raziskovalce, mentorje, predavatelje in voditelje seminarjev in druge strokovnjake, ki delujejo na področju izobraževanja učiteljev v Sloveniji in Srbiji.

DIGITALNA KNJIŽNICA

Digitalna knjižnica je *izvirna elektronska, netiskana uredniško-izdajateljska platforma*. Njeno gonilo je obsežno splošno in posebno vedenje o uredniški in izdajateljski teoriji, še zlasti pa praksi ter poseben (avtorsko zaščiteno tehnološki) postopkovnik, ki omogoča hitro in kar najbolj ceneno inkubacijo besedila od rokopisa preko urejanja, opremljanja, oblikovanja in preloma do digitalizacije v obliki knjige in nazadnje posredovanja le-te bralcu v formi *flipbook*, *pdf* in/ali *iso* datoteke. Distribucija izdaj ni le množična, temveč globalna, planetarna in cenena, kajti *temeljni distribucijski kanal* za dela v Digitalni knjižnici je *svetovni splet*.

Izdaje izhajajo v obliki, ki je *identična* tiskani knjigi, le da je elektronska. Vsebujejo vse knjižne, knjigarske, bibliotekarske in bibliometrične elemente (definiran format, popolna knjižna struktura – predlist, naslovni list, kolofon z vsemi potrebnimi podatki, splošno kazalo, uvod, besedilo, povzetki, viri in literatura, imenski indeks –, tipografija, oprema, ustaljena oblika izdaje in zbirke, barvna sprednja in zadnja platnica z logotipi in črtno kodo) ter za raziskovalce predstavljajo *popolni elektronski ekvivalent* tiskani izdaji ob dodatnih možnostih, ki jih omogoča elektronski medij (navzkrižne reference, e-iskanje ...). Vsako besedilo je pred sprejemom v objavo ustrezno *recenzirano* s strani kompetentnega raziskovalca/raziskovalke zadevnega področja; recenzenta sta v kolofonu tudi navedena. Tako izdaje tudi v individualnih bibliografijah raziskovalcev (SICRISS) zavzemajo enako težo kot tiski, v kolikor gre za za strukturno analogno desedilo.

Vsaka izdaja je bralcem dostopna v integralni podobi, in sicer na *tri* načine: a) v butični nakladi do 75 izvodov za javne knjižnice (na CD/DVD nosilcu), b) v obliki *iso* datoteke, ki predstavlja sliko CD/DVD distribucije in je dostopna na spletni strani Digitalne knjižnice, ter v c) *flipbook* in *pdf*

D I G I T A L N A
K N J I Ž N I C A

[http://www.pei.si/Sifranti/
StaticPage.aspx?id=27](http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=27)

datotekah, ki sta identični izdaji za knjižnice ter sta dostopni na omenjenem spletnem mestu. Vsak flipbook in/ali pdf vsebuje celotno, neokrnjeno izdajo, zaradi zaščite avtorskih pravic pa je kvaliteta tiska iz pdf datoteke omejena na 150 dpi, besedila in slikovne opreme pa iz datoteke ni mogoče izvažati ali kopirati.

Vse izdaje vseh zbirk Digitalne knjižnice so *prosto dostopne* (open access), vendar ne tudi odprtokodne. Na voljo so *brezplačno*, pod pogoji slovenske licence Creative Commons 2.5 (priznanje avtorstva, nekomercialna raba, brez predelav). V skladu s to licenco lahko vsak uporabnik ob priznanju avtorstva dela razmnožuje, distribuira, javno priobčuje in daje v najem, vendar samo v nekomercialne namene. Izdaj, ki sestavljajo Digitalno knjižnico, ni dovoljeno predelovati.

Platforma Digitalna knjižnica obsega *pet* zbirk:

- *Dissertationes*,
- *Clavis litterarum slovnicarum*,
- *Compendia*,
- *Documenta* in
- *Zbrana dela Primoža Trubarja* (od 6. knjige dalje; kot »corpus separatum«).

DISSERTATIONES

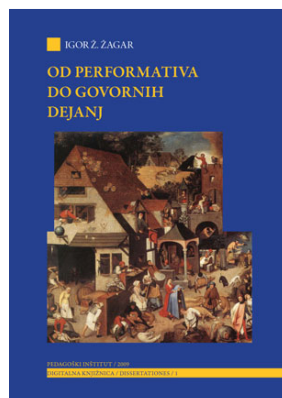
Zbirka *Dissertationes* (ISSN 1855-9638) je namenjena izdajanju novih izvirnih znanstvenih razprav in ponovni objavi že izdanih, toda (na tržišču morada nedostopnih ali ne dovolj dostopnih) pregledanih, dopolnjenih in/ali predelanih znanstvenih del s področja humanistike in družboslovja. Kot urednik jo vodi red. prof. dr. Igor Ž. Žagar.

Igor Ž. Žagar, *Od performativa do govornih dejanj*. Dissertationes 1.

Znanstvena monografija je pregledana, prečiščena in dopolnjena različica knjige *Zagatnost performativnosti ali kako obljubiti*, ki je l. 1989 izšla pri DZS. Četudi je od takrat minilo dvajset let, je to še vedno edina znanstvena monografija na Slovenskem, ki se sistematično in problemsko ukvarja z epistemološkimi in metodološkimi problemi performativnosti in prehoda od performativnosti h govornim dejanjem (kar, seveda, ne pomeni, da o performativnosti in govornih dejanjih ni pisal nihče drug).

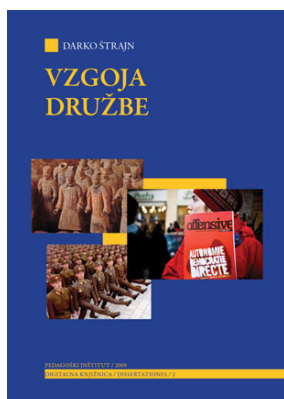
Avtor se posveča predvsem pogojem in možnostim – celo samim pogojem možnosti – ilokucij-skosti, najbolj plodnega, a obenem najbolj nemogočega (= nemožnega) koncepta teorije govornih dejanj. Orisati skuša njegovo predzgodovino, nastanek, razvoj, cepitev in zlom, nekatere koncepte, ki so stopali na njegovo mesto in sestopali z njega, kakor tudi možnosti povezave s sorodnimi teorijami.

Od teorije govornih dejanj, kakor sta jo zasnovala J. L. Austin in J. R. Searle, avtor tako preide k obravnavi »konverzijske logike« H. P. Gricea, aksioma pertinentnosti in teorije relevantnosti D. Sperberja in D. Wilson, se dotakne problema reference in definitnih (določnih) deskripcij, pojasni koncepta vesolj verovanj R. Martina in mentalnih prostorov G. Fauconniera ter prvi del sklene s tvorbeno-pretvorbenim (»generativističnim«) pogledom na performativnost.

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-000-3
186 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=64>

Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-005-8
204 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=62>
Brezplačno (prost dostop)

Drugi del je v celoti posvečen patru Stanislavu Škrabcu in njegovemu »odkritju« performativnosti (avtor je, skupaj z M. Grgič, ta del predelal in razširil v samostojno knjigo, ki je l. 2004, pod naslovom *Čas in dejanje v jeziku*, izšla pri založbi cf*). Avtor oriše začetke Škrabčevega konceptualiziranja performativnosti (teorijo o rabi glagolskih vidov v slovenščini), živahno teoretsko diskusijo med štirimi slovenskimi jezikoslovci ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja, izpostavi konceptualno problematičnost performativnosti v slovenščini in sklene s predstavitvijo t. i. delokutivne hipoteze kot možne rešitve problema performativnosti (tako v slovenščini kot tudi sicer).

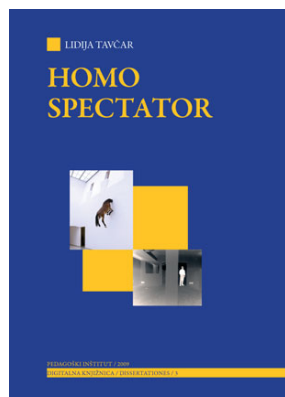
Darko Štrajn, *Vzgoja družbe*. Dissertationes 2.

Vsaj ena ustanova industrijskega obdobja pridobiva pomen (pa čeprav je v nenehni krizi). Z njo se intenzivno ukvarjajo, kajti na splošno verjamejo, da prinaša rešitve za probleme mladine. Ta ustanova je šola, ki zastopa vzgojo in izobraževanje kot domnevno univerzalni odgovor na »negotovo prihodnost«. Zakaj vidimo prihodnost kot »negotovo« (bolj kot je bila?), upošteva raven bogastva in predvsem upošteva potenciale globalne ekonomije? Nekatere od pomembnih konsekvenc sodb avtorjev, kot so Aronson, Derrida in Baudrillard, izhajajoče iz njihove percepcije, izoblikovane v njihovih filozofskih konceptih, so njihove jasne formulacije zavrnitve različnih naivnih pričakovanj »boljšega sveta« po koncu dobe hladne vojne. Z drugimi besedami: v globalizaciji po koncu hladne vojne so bila prestrukturirana in nekoliko spremenjena sama polja, v katerih se oblikujejo razlike konfrontacij (vrednot, kultur, interesov itn.). Obstaja točka ključne razlike v razumevanju državljanske vzgoje, ki posledično opredeljuje obliko posameznega kurikuluma in ustrezajoče prakse poučevanja in učenja. »Ključna razlika« je označevalec, glede katerega ena smer formulacije pojma državljanske vzgoje vodi k viziji avtonomnega po-

sameznika, druga smer pa vodi k viziji, ki zastopa nadrejenost skupnosti nad posameznikovimi pravicami in potrebami. Ta razlika se kaže kot razlika med »tradicionalnim« pristopom k problemu, ki rešuje vprašanje socializacije mladih ljudi v obliki tipičnega vzgajanja državljanov (»civics«), in med »postmodernim« pristopom, ki se skuša opirati na refleksivni in odprti koncept, ki stavi na raznolikost, multikulturnost itn. Dve točki razlike v grobem oblikujeta diskurzivni prostor, v katerem lahko opazujemo boj za definicijo državljanске vzgoje v vsaki deželi in v mednarodnih razsežnostih. Koncept državljanске vzgoje korenini v univerzalističnih idejah evropskega razsvetljenstva. Očitno v mnogih deželah, ki niso povsem sprejele »zahodne demokracije«, razumejo državljanško vzgojo veliko bolj kot »kulturni« kakor pa kot politični pojem.

Lidija Tavčar, *Homo spectator* (Uvod v muzejsko pedagogiko). Dissertationes 3.

Knjiga *Homo spectator* je napisana kot samostojna in vsebinsko zaokrožena razprava, sestavljena iz več tematskih sklopov. To razpravo je razumeti kot nadaljevanje natisnjene knjige *Zgodovinska konstitucija modernega muzeja kot sestavine sodobne zahodne civilizacije*, zato je v uvodnem delu povzeta vsebina te v letu 2003 objavljene knjige. V nekaterih tematskih sklopih, zajetih v knjigo *Homo spectator*, sta predmet proučevanja predvsem teoretska in zgodovinska problematika izobraževanja v umetnostnih muzejih in galerijah, v drugih pa bolj njegove praktične, metodične in organizacijske razsežnosti. V prvem poglavju se osredotočamo na terminološke probleme z izrazom »muzejska pedagogika«, ki se v Sloveniji uporablja že več kot dve desetletji. Izraz je problematičen vsaj iz dveh razlogov. Prvič zato, ker se nanaša na izobraževalno in vzgojno delo tako z otroki kakor tudi z odraslimi v muzejih in galerijah, ne upošteva pa bistvene spremembe, ki je nastala z

Leto izida: 2009
 ISBN: 978-961-270-007-2
 158 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=65>
 Brezplačno (prost dostop)

vzpostavitevijo andragogike kot posebne edukacijske vede. Drugi razlog, zaradi katerega je izraz problematičen, pa je, da napeljuje k napačnemu sklepu, da je muzejska pedagogika posebna edukacijska veda, čeprav to v resnici ni. V drugem poglavju (*Preliminarije za muzejsko pedagogiko*) raziskujemo, kako se je v obdobju od druge polovice 19. stoletja do približno konca tridesetih let 20. stoletja razvijala znotraj šolskega predmetnika »metodika opazovanja likovnih del« kot predhodnica muzejske pedagogike. Po predstavitvi različnih konceptov izobraževalnih dejavnosti za otroke sledi razmišljanje o odnosu med slovenskimi šolami in muzeji v obdobju po drugi svetovni vojni. Tretje poglavje (*Strategije estetske vzgoje v umetnostnih muzejih*) poskuša odgovoriti na vprašanje, kaj lahko razberemo iz različnih načinov postavitve zbirk v umetnostnih muzejih in kaj je tisto, kar postavitve bolj ali manj prikrivajo oziroma razkrivajo. Zadnje poglavje (*Kopernikanski obrat v pojmovanju razmerja med muzeji in občinstvom*) obravnava radikalni preobrat v razumevanju muzejev in obiskovalcev: v zadnjih desetletjih niso več v središču zanimanja in preučevanja muzeji kot institucije, temveč njihovi obiskovalci. Ta preobrat je povzročil, da je izobraževalna vloga muzejev pridobila na pomenu. Predpogoj za uspešno izobraževalno delo v muzejih pa je poznavanje njihovega občinstva. Knjiga ne obravnava problematike muzejske pedagogike nasploh, ampak se ukvarja s tisto, ki je specifična za umetnostne muzeje in galerije, v katerih so razstavljena dela starejše likovne umetnosti. Besedilo ni uvod v muzejsko pedagogiko kot znanstveno vedo, saj take vede v Sloveniji preprosto ni. Ne obstaja niti kot ena od pedagoških disciplin niti kot samostojna ali interdisciplinarna veda. Zato tudi tega besedila ni mogoče razumeti kot uvod v neko sistematizirano vednost, bolj gre za vstop v neke vrste labirint teoretskih in praktičnih problemov.

Igor Ž. Žagar in Mojca Schlamberger Brezar,
Argumentacija v jeziku. Dissertationes 4.

Monografija v prvem delu prinaša zbir člankov o teoriji argumentacije v jeziku Oswalda Ducrota, ki jih je Igor Ž. Žagar v obdobju zadnjih petnajstih let objavil v različnih revijah in drugih publikacijah.

Članki so ustrezno prirejeni tokratnemu namenu objave (glavnino uredniškega dela je opravila dr. Janja Žmavc), ohraniti pa se je želelo tudi »duh časa«, v katerem so nastali. Zainteresirana bralec in bralka bosta zato nedvomno opazila, da je v besedilu govora o argumentativnih členkih, argumentativnih operatorjih in argumentativnih veznikih, za katere danes avtor uporablja (enotno) poimenovanje argumentativni indikatorji. Stvar razvoja terminologije pač. Težko bo prezreti tudi dejstvo, da so na različnih mestih uporabljeni podobni ali celo enaki primeri. To ni naključje, spregled ali šlamparija: podobni ali celo enaki primeri so namreč uporabljeni za pojasnjevanje različnih konceptov in teorij. Pojasnjevanje različnih konceptov in teorij s podobnimi ali celo enakimi primeri se je avtorju zdelo didaktično mnogo primernejše in učinkovitejše, kot da bi si po sili in vedno znova izmišljeval nove (in morda ne najbolj ustrezne).

Drugi del knjige prinaša konkretne analize Mojce Schlamberger Brezar. Tudi avtorica izhaja iz Ducrotove teorije argumentacije v jeziku, četudi se terminologija na trenutke zdi drugačna. Kakor je bilo že poudarjeno, se terminologija spreminja, zanimivo vprašanje, ki se pri tem odpira, pa je: ali spreminjanje terminologije (v našem primeru predvsem kot učinek prestavljanja iz francoščine v slovenščino) ne pomeni tudi drugačnega »zajetja« predmeta, morda celo »zajetja« drug(ačn)ega predmeta. Prav zato sta se avtor in avtorica odločila, da svoje študije objavita v isti knjigi. Kot poskus in izziv.

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-010-2
226 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=67>

Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-011-9
218 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifrantil/StaticPage.aspx?id=68>

Brezplačno (prost dostop)

Primož Krašovec in Igor Ž. Žagar (ur.), *Medijska politika v postsocializmu. Dissertationes 5.*

Namen znanstvene monografije je odpreti nove perspektive znotraj aktualnih razprav o cenzuri in svobodi tiska v Sloveniji in obenem te razprave umestiti v širši (tako prostorski, geografski kot časovni, zgodovinski) kontekst. Nove perspektive, ki jih znanstvena monografija prinaša, presegajo delitev pozicij, ki se je v javnem prostoru vzpostavila ob polemikah o cenzuri in ki je bila natančen posnetek delitve znotraj političnega polja – delitve na konservativno, ki želi obračunati s preostanki »totalitarizma« v novinarstvu, in liberalno pozicijo, ki želi novinarstvo pripeljati v sklad z »evropskimi standardi«. V znanstveni monografiji tako izpostavljamo nekatere vidike, ki jih tako strukturirana razprava nujno izpušča: vpliv nedavnih ekonomskih sprememb na novinarske prakse (prekarizacija, fleksibilizacija); možnost politike novinarstva, ki uhaja napačni dilemi med poslušnostjo oblasti in objektivnostjo; možnosti novinarstva, ki ni omejeno le na popisovanje dejanj države in biznisa (z nekaj malega »kulture«).

V ta namen je potrebno omenjene razprave in polemike nujno razširiti, zato so v monografiji tudi teksti o emancipatorni vlogi partizanskih in ženskih oziroma feminističnih časopisov, kar sta pomembna zgleda nekonvencionalne in nekonformistične osvobodilne politike novinarstva; in teksti o trenutnem stanju v medijskih poljih v drugih postsocialističnih državah, kar kaže na analognost določenih družbenih, političnih in ekonomskih procesov in spodbija interpretacije medijske situacije v Sloveniji kot nečesa, kar izvira iz lokalnih dejavnikov in posebnosti. Gre za procese, ki so značilni za celotno postsocialistično pol-periferijo svetovnega kapitalističnega sistema, kjer se v polju medijev povezujeta tako ekonomsko kot ideološko nasilje, saj manjšanje socialne varnosti in »fleksibilizacija« omogočata veliko bolj odkrit in neposreden ideološki pritisk – obenem pa na istem pod-

ročju obstaja pogosto zamolčana in pozabljena tradicija osvobodilnih novinarskih praks, ki so se podobnim procesom uspešno upirale že v preteklosti.

Cilj znanstvene monografije je tako, z uporabo novih perspektiv in analitičnih pristopov, ustvariti pogoje za javno razpravo, ki lahko potencialno omogoči reinvincijo takšnih novinarskih praks tudi v sedanjosti, v novih zgodovinskih razmerah.

Oswald Ducrot, *Slovenian Lectures*. Dissertationes 6.

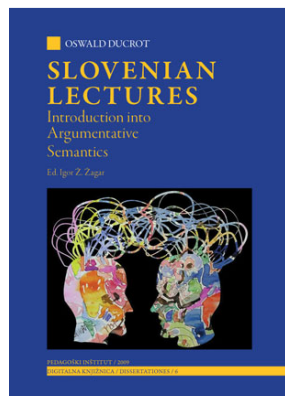
In December 1991 Oswald Ducrot gave a series of five lectures on the nature of his *theory of argumentation in the language-system* to postgraduate students of Discourse Studies at the ISH, Institute for the Study of Humanities in Ljubljana, Slovenia.

Since, on the one hand, there is growing interest for Prof. Ducrot's theory, while on the other hand very few of his works were translated into English (the modern *lingua franca*, whether we like it or not), we decided to republish these lectures in digital form under the title *Slovenian lectures – Introduction into Argumentative Semantics* (the first, bilingual edition appeared in 1996, and is no longer available). The lectures were translated by dr. Sebastian McEvoy.

The Slovenian lectures have been conceived as an introduction to the *theory of argumentation in the language-system*, and in Prof. Ducrot's opinion don't need a special introduction.

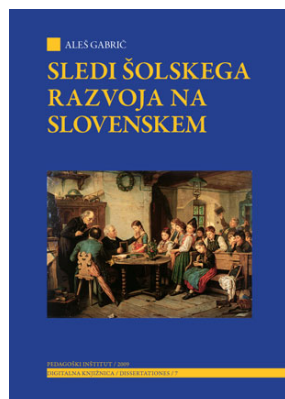
Aleš Gabrič, *Sledi šolskega razvoja na Slovenskem*. Dissertationes 7.

Zgodovina šolstva je šla na Slovenskem skozi različno intenzivna obdobja, vsekakor pa sodi med tiste zgodovinske panoge, ki jim je v slovenskem zgodovinopisju posvečene precej pozornosti. Pričujoče delo je druga monografija dr. Gabriča s tematiko šolske zgodovine, deli pa med seboj po strukturi nista primerljivi. Medtem ko je bila v nekaj let stari monografiji *Šolska reforma 1953–1962*

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-014-0
118 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=70>

Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-016-4
192 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=71>

Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2009
ISBN: 978-961-270-026-3
226 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=72>
Brezplačno (prost dostop)

(Inštitut za novejšo zgodovino, Ljubljana 2006) časovno in vsebinsko zajeta konkretna tema, ki je bila prvič deležna obširnejše znanstvene analize, gre v tokratnem delu za prikaz že doseženega vedenja iz šolske zgodovine, predstavljenega na nov, zaokrožen in pregleden način.

Tatjana Vonta, *Organizirana predšolska vzgoja v izzivih družbenih sprememb*. Dissertationes 8.

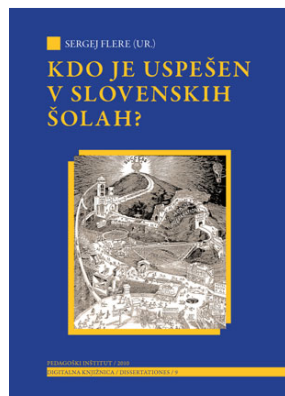
Monografija prikazuje razvoj najpomembnejših pedagoških idej in modelov v organizirani predšolski vzgoji (v treh osnovnih poglavjih). V prvem delu podrobneje analiziramo začetke organizirane predšolske vzgoje v obdobju začetkov industrializacije do konca dvajsetega stoletja. Pri tem osvetljujemo vlogo intuitivno-humanističnih pristopov, začetkov znanstvenih osnov, progresivno pedagogiko, pedocentrizem, sovjetsko pedagogiko, razcvet in kompenzacijske modele šestdesetih let dvajsetega stoletja ter nove znanstvene podme ne, ki so se razvile v tem obdobju. Sledi prikaz najbolj aktualnih idej v sodobnosti, med katerimi največ pozornosti namenjamo demokratizaciji družbe, zagotavljanju otrokovih pravic, novim spoznanjem o delovanju in razvoju možganov, partnerstvu z družinami, razumevanju kakovosti z vidika otrok, družin, skupnosti in izvajalcev ter nujnosti profesionalnega razvoja za zagotavljanje kakovosti. Sodobne zahteve dokumentiramo z odzivi v praksi. V zadnjem delu pa skušamo opozoriti tudi na smeri razvoja ob predpostavkah o spreminjanju tistih družbenih dejavnikov, ki vplivajo na področje vzgoje in izobraževanja.

Razumevanje razvoja in razlogov za spreminjanje temeljnih podmen v organizirani predšolski vzgoji je ključnega pomena za razumevanje sodobnih dogajanj na področju. Ta so v zadnjih nekaj letih podvržena celi vrsti družbenih sprememb ter sprememb znanstvenih paradigem, ki temeljijo na otrokovih pravicah, kulturno pogojenih vplivih okolja ter novih spoznanjih o razvoju in delovanju

možganov v najzgodnejšem obdobju življenja ter pomenu zgodnjega razvoja za razvoj posameznika in družbe v celoti; opozarjajo tudi na nujnost in ekonomsko upravičenost investiranja v zgodnji razvoj in učenje z vidika razvijanja človeškega kapitala, enakosti, zdravja in socialnega razvoja. Tako področje predšolske vzgoje danes bolj kot kdaj koli v preteklosti pridobiva posebno mesto in postaja del strateških usmeritev nacionalnega in globalnega razvoja.

Sergej Flere (ur.), *Kdo je uspešen v slovenskih šolah?* Dissertationes 9.

Znanstvena monografija, napisana na podlagi raziskave, izvedene v okviru Pedagoškega inštituta v Ljubljani in ob finančni podpori Evropskega socialnega sklada, skuša identificirati in pojasniti nekatere dejavnike šolske uspešnosti v slovenskih šolah. V znanstvenih in publicističnih obravnavah se šolsko uspešnost dandanes med drugim povezuje s prihodnjim poklicnim in gmotnim uspehom posameznika, odsotnostjo in prisotnostjo nagnjenosti h kriminaliteti in celo z verjetnostjo zakonske trdnosti. Prav tako je znano, da je od izobraževalne uspešnosti odvisen tudi narodni dohodek in konkurenčnost nekega gospodarstva in družbe v mednarodnem merilu. Pri šolski uspešnosti in neuspešnosti imamo torej opravka ne samo z znotrajšolsko problematiko, temveč tudi z daljnosežnimi pojavi, ki so vezani ne le na prihodnost otrok in odraslih, ampak tudi na prihodnost neke družbe kot celote, še posebej v smislu njene družbene in gospodarske konfiguracije. Posledično je preučevanje dejavnikov šolske uspešnosti ključnega pomena za vsako, še posebej pa za sodobno družbo, saj je funkcioniranje le-te še posebej močno povezano z njeno sposobnostjo produkcije novih znanj in veščin. Pričujoče delo daje vpogled v razlike in sorodnosti obravnavanih populacij (vzorec za empirične analize je vključeval dijake vseh vrst srednjih šol v Sloveniji ($n = 1317$) v šolskem letu 2007/2008 in

Leto izida: 2010
ISBN: 978-961-270-030-0
182 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=100>

Zaradi nepooblaščne izdave neavtorizirane tiskane izdaje s strani urednika knjige Sergeja Flereta je delo do nadaljnjega umaknjeno iz obtoka.

Leto izida: 2010
ISBN: 978-961-270-032-4
164 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=78>
Brezplačno (prost dostop)

je bil oblikovan glede na strukturo srednjih šol v Sloveniji in dijaško populacijo po uradnih podatkih Urada za statistiko RS). V monografiji je preučen tudi vpliv posameznih merjenih psiholoških in socioloških dejavnikov šolske uspešnosti (npr. mladostnikova samopodoba, lokus nadzora, socialna anksioznost ipd.), analizirana so razmerja med starši in otroki v družini (medsebojni odnosi med starši in otroci, socioekonomski položaj staršev), odnosi med učitelji in učenci v šoli (tudi šolska deviantnost in navezanost na šolo), preučen pa je tudi vpliv širšega socialnega okolja, vključno s kulturnim kapitalom in ukvarjanjem mladih s prostočasovnimi dejavnostmi. Izpostaviti velja, da je v monografiji analiziran tudi vpliv intelektualnih sposobnosti na šolsko uspešnost, še posebej v odnosu do prej omenjenih psiholoških in socioloških konceptov. Tozadevno avtorji menimo, da knjiga nedvomno predstavlja pomemben prispevek k sociologiji izobraževanja in hkrati podlago za oblikovanje socialne in šolske politike.

Polona Tratnik, *Transumetnost*. Dissertationes 10.

V monografiji so predstavljene spremembe, ki zadevajo umetnost in kulturo v obdobju zadnjega pol stoletja, s katerimi se kot v drugih družbenih poljih uveljavljajo principi mrežnega delovanja, hibridizacije, povečane stopnje interaktivnosti, zastiranje proizvajalca ali avtorja in s tem povezana večja pozornost do uporabnika ali sprejemnika (potrošnika, gledalca, bralca), višja stopnja družbene odgovornosti in refleksivnosti (ta se v umetnosti kaže z usmeritvijo v družbenokritične strategije in s povečanim interesom za sodobne znanosti in tehnologije), prehodnost, mobilnost, začasnost, odprtost, heterogenost in transdisciplinarnost, prehajanje družbenih polj, epistemološko pa predvsem negotovost (nedeterminiranost in neobjektivnost).

Avtorica v monografiji obravnava transumetnost v navezavi na družbo, ki se s prehodom od

moderne v postmoderno ustoliči kot postindustrijska, potrošniška, medijska, informacijska družba, družba elektronike, visoke tehnologije, pa tudi kot refleksivna družba in družba tveganja. Kontekstualizacija in širša, transdisciplinarna obravnava ji pomagata pri izrisovanju strukturalnih potez transumetnosti, pa tudi za prikaze njenih funkcij, poslanstev in možnosti. Premike opaža na različnih umetniških področjih: v vizualnih in intermedijskih umetnostih, filmu, glasbi, zvočnih eksperimentih, kibernetiki umetnosti in drugih. Namesto na proizvodnjo zaključenih artefaktov (ki nastopajo kot blago), namenjenih kontemplaciji, se umetnost danes raje osredotoča na raziskovanje in pogosto rezultira v nematerialnih (procesualnih, začasnih) izidih. Za transumetnost so posebej zanimive izrazite težnje po preseganju moderne diferenciacije z novimi načini povezovanja umetnosti z znanostjo in tehnologijo. Kot oblike raziskovalnih praks takšne umetnosti uporabljajo sodobna izrazna orodja, tehnologije in specializirana okolja. Zaradi specialnih interesov in ciljev transumetniški projekti poleg umetnikov (katerih praksa, poklic sta se glede na moderne oblike bistveno spremenila) vključujejo tudi različne strokovnjake z drugih družbenih polj, disciplin (nevroznanstvenike, kozmologe, biotehnologe itd.). Na ta način transumetnost vstopa v številne »neumetniške« diskurze, v zvezi s katerimi preizprašuje aktualna etična, kulturološka, antropološka in filozofska vprašanja – tako se pojavlja kot hibrid med umetnostjo, humanistiko, družboslovjem, naravoslovno znanostjo in tehnologijo. Projektno je večinoma zasnovana strukturno, funkcionalno in tehnološko zahtevno, potrebuje pa tudi močno in kompleksno produkcijsko infrastrukturo.

Večje pozornosti je v monografiji deležno vprašanje družbenokritične vloge umetnosti (v sodobnosti in v navezavi na zgodovinske avantgarde). Transumetnost reflektira nedavne znanstvene dosežke, rabo sofisticiranih tehnologij (npr. predstav-

Leto izida: 2010
ISBN: 978-961-270-037-9
156 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=82>
Brezplačno (prost dostop)

lja alternativne rabe in/ali dekonstruira obstoječe tehnološko-diskurzivne sisteme), postmodernizacijske procese na različnih ravneh in predvsem izpostavlja aktualne družbene probleme (odpadki, revščina, nadzorovanje, potrošniška kultura), ob tem pa sodobni odporniški pristopi v kulturi skoraj ne morejo obiti splošne uveljavitve digitalizacije. S slednjo je povezan prav tako ključen nastop računalniške paradigme v kulturi, mrežno strukturiranje na vseh nivojih družbe (v političnem, gospodarskem in kulturnem smislu) ter razmah novih medijev, tehnologij in telekomunikacijskih sistemov. Vse to so ne nazadnje osnove za prehod od proizvodne k servisni paradigmi v ekonomiji in kulturi, ki se kaže tudi kot prehod od poblagovljenosti k potrošništvu. Umetniške prakse so pri tem tiste, ki skušajo vzpostaviti komunikacijo s subjekti (podvrženimi različnim ideologijam) in pri njih spodbuditi kritično zavest.

Valerija Vandramin in Renata Šribar, *Spoli, seksualnost in nasilje skozi nove medije*. Dissertationes 11.

V monografiji so tematizirana, problematizirana in predlagana izhodišča za obravnavo in regulacijo konstrukcij (porno)spolnosti in nasilja v medijih, predvsem pa v vsebinah produktov in storitev informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) oz. novih medijev. Predmet je raziskovan skozi analizo diskurzov, skozi katere je opredeljen v javnosti in v vzgojno-izobraževalnem procesu (medijski, legislativni in regulativni, javnomnenjski, pedagoški, poljudno medicinski in poljudno socialno-psihološki govor). V raziskovanje so pritegnjena orodja in dognanja različnih znanstvenih področij in disciplin, saj je tema kompleksna in povezana z mnogimi vidiki družbenega življenja.

Za temeljno teoretsko ogrodje je vzeta feministična epistemologija kot projekt, ki si prizadeva razložiti povezave med konstrukcijo vednosti ter družbenimi in političnimi interesi. Poudarek je

tu na spolu kot osrednji kategoriji v razpravah in rekonstrukcijah epistemskih praks, norm in idealov. Feministični pristop k epistemologiji se poleg tega nagiba k poudarjanju načinov, na katere je spoznavajoča/-či posamična in konkretna, materializirana oseba (ne pa abstraktna in univerzalna). Feministične epistemologije jemljejo resno moduse, na katere so spoznavajoči oziroma vedoči vpleteni v družbene odnose, ki so generalno hierarhični in kulturno ter zgodovinsko specifični.

Avtorici sta si primarno prizadevali obrazložiti epistemološke razsežnosti fenomena in oblikovati sodobne koncepte za soočanje z njim. Interdisciplinarni pristop pa je argumentiran tudi z aplikativnim namenom projekta, ki je v vzpostavitvi znanstvenih in strokovnih izhodišč za obravnavo konstrukcij nasilja in (porno)spolnosti v medijih in IKT v šolskem kurikulumu in neformalnih programih (v okviru t. i. spolne vzgoje ter vzgoje za medije in IKT) ter v znanstveno-strokovni platformi za konfrontacijo s proliferacijo konstrukcij nasilja in spolnosti v okviru koregulativnega sistema (v pravnem okviru zaščite otrok in mladoletnih pred potencialno škodljivimi vsebinami). Ob tem je reflektirana tudi spornost/uporabnost obstoječe prevlade kvantitativnih metod.

Monografija se podrobneje osredotoča na polje vzgoje in izobraževanja ter preko tega na polju lastnih konceptov (kurikulum, prikriti kurikulum, uradna vednost) poskuša identificirati problematiko, skupaj z dobrimi/slabimi praksami doma in v tujini. Ugotavlja, da je sfera šolskega informiranja in vzgoje mladih na področju seksualnosti in spolnega zdravja zelo nerazdelana oziroma pomanjkljivo obravnavana.

Ravno to – (ne)kompetence otrok in mladih glede spolnosti in odnosov – pa je tudi točka, na kateri se povezujeta obe področji, ki normirata odraščanje in na katerih se dogaja in obnavlja spolno diskriminatorno ospoljenje. Kot je razvidno, gre za področji šolanja in (novih) medijev, ki na diferen-

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-043-0
272 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=98>
Brezplačno (prost dostop)

cirane načine vključujeta pojavnosti spolno zaznamovanega nasilja in pornografizirane seksualnosti. Konvergenco med (novo)medijskimi normami, ki otrokom in mladim predpisujejo, kako odrasčati v »ženskost« in »moškost« in kako se »vpisati« v spol skozi seksualnost – in zapovedmi prikritega kurikulumu in vrstniške šolske kulture avtorici refleksivno uokvirjata na različne načine, najprej skozi predstavitev določenih konceptov (spol, seksualnost, nasilje), nato metodološko (denimo s pomočjo feministične antropologije izobraževanja) in končno skozi niz primerov iz šolskega okolja.

V monografijo, ki vsebuje tako izhodiščne, epistemske obrazložitve kot tudi povsem konkretne problematike, nanašajoče se na mladostniške izkustvene prakse in na regulacijske ter izobraževalne politike (zlasti t. i. spolne vzgoje), je vključena še vrsto tem in hipotez, ki čakajo na nadaljnjo obravnavo. Navsezadnje je delo osmišljeno predvsem kot temelj nadaljnjih elaboracij na ravni znanstvenega raziskovanja in hkrati tudi že prevajanja v regulacijske in izobraževalne strategije in nato tudi njihovega sprotnega preverjanja.

Primož Krašovec in Igor Ž. Žagar, *Evropa med socializmom in neoliberalizmom*. Dissertations 12

Monografija temelji na raziskovalnem projektu Oblikovanje, razvoj in pojma Evrope v slovenskih časopisih v drugi polovici 20. stoletja, ki je potekala na Pedagoškem inštitutu od februarja 2008 do februarja 2011. Tekom raziskave smo analizirali poročanje Dela in Dnevnika o šestih, za zgodovino Evrope prelomnih, dogodkih: madžarski vstaji leta '56, zaprtju meje med obema Nemčijama in začetku gradnje Berlinskega zidu leta '61, študentskem uporu in splošni stavki v Franciji leta '68, okupaciji Češkoslovaške leta '68, uvedbi vojne stanja na Poljskem leta '81 in rušenju Berlinskega zidu leta '89.

Dogodke smo analizirali z metodo kritične analize diskurza (v izvirniku *critical discourse analysis* ali krajše CDA), ki vključuje tako lingvistično analizo in analizo argumentacije v izbranem (v našem primeru časopisnem) diskurzu kot hkratno analizo zgodovinskega, političnega in družbenega ozadja ter pogojev tega diskurza. Prvi del monografije sestavljajo raziskovalna poročila in materiali o naštetih dogodkih oziroma besedila, ki so neposredno vezana na raziskavo.

Drugi del je sestavljen iz besedil, ki predstavljajo podrobnejšo in širšo obravnavo predvsem dveh prelomnih let: '68 in '89 oziroma dogodkov, ki so se v teku raziskave pokazali za najpomembnejše za oblikovanje pojma Evrope, kot ga poznamo danes. Leto '68 je v zgodovini Evrope predstavljalo prvo množično in precizno politično artikulirano problematizacijo povojne evropske družbeno-politične ureditve tako na kapitalističnem Zahodu kot na socialističnem Vzhodu. Na obeh straneh železne zaves so leta '68 izbruhnili upori proti rigidnemu sistemu državne administracije, bedi tovarniškega življenja in družbe dela in deficitu neposredne demokracije oziroma dejanske ljudske participacije v političnem življenju. Glavne zahteve leta '68 lahko strnemo pod zahtevo po demokratičnem socializmu, tj. preseganju tako etatizma in politične dominacije strank(e) kot produkcijskih razmerij, značilnih za industrijske družbe srede 20. stoletja.

Če je leta '68 v Evropi prevladovala levičarska politična imaginacija, je bilo leta '89 obratno. Zahteve po demokratičnem socializmu so se umaknile klasično liberalnim zahtevam po človekovih pravicah, svobodi govora in gibanja, parlamentarni demokraciji za vse in tihemu pristanku na domnevno neizogibnost globalne prevlade kapitalizma. Evropski politični imaginarij se je skrčil na opozicijo svobodni svet / totalitarizem, kjer je pripadanje svobodnemu svetu oziroma ukinjanje »totalitarnega« realno obstoječega socializma pomenilo tudi določeno, pogosto neprijetne, koncesije »za-

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-040-9
522 strani, CD;
spletna izdaja:
[http://www.pei.si/Sifranti/
StaticPage.aspx?id=85](http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=85)
Brezplačno (prost dostop)

hodnemu načinu življenja«. Obrat v desno po letu '89 je očiten tako v razvoju EU v devetdesetih kot v politični klimi postsocialistične vzhodne Evrope v obdobju tranzicije.

Tretji del monografije sestavljajo besedila, ki niso neposredno vezana na raziskavo in ki obravnavajo sodobnejše teme v družbeno-političnem razvoju Evrope od leta '89 dalje. Prvo poglavje tretjega dela obravnava razvoj politike dela v Evropi od dilem industrijske družbe in eksperimentov z delavskim samoupravljanjem do ekspertnega »managementa«, ki naj bi bil nujnost v tako imenovani postindustrijski družbi. Drugo poglavje podrobneje obravnava spremembe v načinu dela in produkcije v kulturnem polju, kjer pokažemo, da v sodobnih transformacijah načina produkcije ne gre za prehod od industrijske k postindustrijski družbi, temveč za industrializacijo prej avtonomnih področij kulturne in intelektualne produkcije, kot so novinarstvo, umetnost in znanost. V tretjem poglavju tretjega dela se podrobneje ukvarjamo s politično-ekonomskim razvojem EU od začetka devetdesetih do danes in z reformami univerze ter trga delovne sile (Bolonjska in Lizbonska strategija), ki pomenijo tako degradacijo intelektualnega dela kot prekarizacijo prej stabilnih delovnih razmerij, značilnih za socialno državo 20. stoletja.

Tone Ravnikar, *V primežu medplemiških prerivanj (Savinjska in Šaleška dolina v srednjem veku)*. Dissertationes 13.

Znanstvena monografija, ki sodi v zvrst mikrozgodovinskih raziskav, katerih značilnost je, da skušajo na podlagi čimbolj popolne dokumentacije in njene precizne analize podati čimbolj podrobno in natančno podobo določenega manjšega prostora, je prinesla številna nova spoznanja in ugotovitve tako na ravni faktografskih dejstev kot tudi na nivoju njihove interpretacije. Marsikatero vprašanje, ki se je dolgo nerazrešeno vleklo po literaturi, je rešeno, marsikatera trditev ali interpreta-

cija je popravljena, marsikatera oseba ali posest je na novo determinirana ali lokalizirana, predvsem pa je delo uspelo pokazati na odločilno vlogo, ki jo je imelo plemstvo pri zgodovinskem razvoju Savinjske in Šaleške doline v obdobju od 11. do 14. stoletja. Monografija je prva znanstveno utemeljena slika kompleksnega političnega, upravnega, cerkvenega, posestnega in gospodarskega razvoja Savinjske in Šaleške doline v visokem in poznem srednjem veku. Z njo je bistveno obogateno poznavanje srednjeveške zgodovine obravnavanega prostora kot tudi poznavanje zgodovine posameznih plemiških rodbin, ki niso bile pomembne samo na lokalnem nivoju ampak tudi v širšem okviru.

Janja Žmavc in Igor Ž. Žagar, *Kako so Evropejci odkrili neznane dežele in se spoznali z novimi ljudstvi*. Dissertationes 14.

V analizi izhajamo iz predpostavke, da pojmovanje Evrope, kot ga določajo pomembni (zgodovinski) mednarodni in notranji družbeno-politični dogodki ter ga reproducirajo mediji, prehaja tudi v izobraževalno polje, kjer je pogosto impliciten in neproblematiziran del s kurikuli predpisane in uradne vednosti. Znotraj pedagoškega diskurza se »spremenljive predstave o Evropi«, ki s pomočjo javne (medijske) sfere postajajo del vsakdanje (in s tem tudi zaledne) vednosti, konstruirajo kot samoumevne in normativne. Prav institucionalni kontekst, kjer se tovrstna jezikovna raba odvija, in specifična (t. j. vzgojno-izobraževalna) narava pedagoškega diskurza pa jim omogočata, da potrjujejo, pojasnjujejo, legitimizirajo in naturalizirajo ideološka, »trenutno« veljavna politična ali kako drugače »problematična« prevladujoča pojmovanja »Evrope«, »evropskosti« in »evropskih vrednot«. Z analizo učbeniškega materiala skušamo pokazati, če in kako nekatera pojmovanja Evrope v osnovnošolskih učbenikih odražajo paralele oziroma se naslanjajo na vsakdanje (posplošeno), stereotipno, ideološko pojmovanje, ki ima svoj izvir v

Leto izida: 2011
 ISBN: 978-961-270-045-4
 398 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=99>
 Brezplačno (prost dostop)

političnih opredelitvah iz druge polovice 20. stol in ga je mogoče identificirati zlasti v kontekstu medijskega poročanja.

Naše temeljno analitično orodje predstavljajo metode kvantitativne in kvalitativne analize. S pomočjo prvih skušamo zajeti temeljne značilnosti celotnega korpusa izbranih besedil in izmeriti pogostost rabe pojma Evropa. Ker je »Evropa« bodisi kot referenčna točka ali kot samostojna učna vsebina najpogostejše in najtemeljiteje obravnavana v okviru predmeta zgodovina, smo našo analizo zasnovali okoli tovrstnih učbenikov, ki jih primerjamo z materialom, ki se uporablja ali se je uporabljal pri predmetih geografija in DVE. Kvantifikacija pojma Evropa v izbranem materialu pokaže, da v pogostosti rabe med osemletko in devetletko ni bistvene razlike. Evropa se pojavlja razmeroma pogosto, najpogostejše se rabi zlasti v okviru vsebin, ki so vezane na zgodovinsko obdobje novoga veka, še zlasti »sodobno zgodovino«, pri čemer v besedilih prevladuje njeno geografsko in geopolitično pojmovanje.

V okviru kvalitativnih metod analizo utemeljujemo na konceptih jezikovne pragmatike, s pomočjo katerih raziskujemo dinamiko tvorjenja pomena pojma Evropa v izbranem učbeniškem materialu oziroma skušamo pokazati na njegove »problematične« in »neproblematične« rabe. S pomočjo izbranih primerov iz učbeniškega materiala najprej osvetljujemo kontekstualne značilnosti rabe pojma Evropa v izbranih učbenikih (od različnih vidikov širšega, neposrednega in jezikovnega konteksta) ter predstavljamo značilnosti rabe pojma Evropa v luči »učbeniškega sloga pisanja« kot tipa posebne govorne dejavnosti. Kot primere različnih strategij tvorjenja pomena pojma Evropa, ki temeljijo zlasti na razmerju med eksplicitnim in implicitnim, prikazujemo t. i. »nejasne rabe« in štiri različne problematične rabe, kot jih lahko najdemo v izbranih učbenikih in ki vsebujejo elemente ideoloških reprezentacij Evrope:

1) evrocentrizem in izključenost »neevropskih« perspektiv iz prikaza dogodkov, procesov, ljudi, institucij; 2) prikazovanje Evrope z vidika nacionalnih in/ali trenutnih političnih interesov; 3) nekritična obravnava dogodkov, procesov, ljudi, institucij v kontekstu (zgolj ali poudarjeno) pozitivnega prikaza Evrope; 4) stereotipno prikazovanje Evrope skozi »ne-/manj civiliziranega« Drugega.

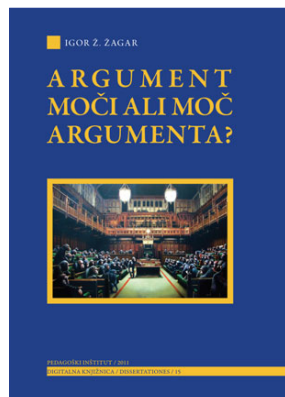
V zadnjem delu predstavljamo korpus izpisov vseh pojavitev, ki s svojo strukturo omogoča nadaljnje analize ne le besedil, ki so povezana s pojmovanjem Evrope v izbranem materialu, temveč tudi spremljajočega slikovnega materiala.

Igor Ž. Žagar, *Argument moči ali moč argumenta?* Dissertationes 15.

Delo je rezultat raziskovalnega projekta Dejavniki v oblikovanju (ne)zaupanja v Državni zbor – Javna podoba Državnega zbora RS, od zgodovinskih razlogov do retoričnih učinkov, ki je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa Državni zbor Republike Slovenije in njegova vloga od septembra 2000 do konca decembra 2002 potekal na Pedagoškem inštitutu v Ljubljani.

Za sofinanciranje CRP-a, v sodelovanju s takratnim Ministrstvom za znanost in tehnologijo, se je Državni zbor odločil zaradi (domnevno) izredno slabe javne podobe Državnega zbora: na petstopenjski lestvici naj bi mu anketirani prisodili do bro dvojko. Danes ocena ni dosti drugačna (skoraj da metafizično vprašanje je, če je visoka ocena parlamentarnega dela s strani »javnosti« sploh mogoča), kar je morda dodaten razlog za izdajo pričujoče knjige.

Ena od temeljnih hipotez naše raziskave (ki v okviru že omenjenega CRP-a ni bila edina) je bila, da je »morebitni vzrok (ne)zaupanja javnosti v DZ morda iskati tudi v medijskem izboru (in kvantitativnem poudarku) retoričnih in argumentativnih (ne)spretnosti poslancev DZ (glede na siceršnjo težo obravnavanih tem). Temu izboru oz. primer-

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-047-8
59230 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=103>
Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-050-8
252 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifrantil/StaticPage.aspx?id=104>
Brezplačno (prost dostop)

javi med tem, kar bi bralec, poslušalec oz. gledalec lahko (sam) videl in slišal v DZ in tem, kar lahko prebere, sliši ali vidi v medijih je bila zato namenjena osrednja pozornost raziskave.«

Lotili smo se je tako, da smo z računalniško podprto analizo besedil prečesali vse redne seje Državnega zbora v l. 1999 (zakaj ravno l. 1999 in zakaj le v letu 1999 je pojasnjeno v knjigi) in jih primerjali z odmevi in poročili v izbranih medijih (zaradi neurejene dokumentacije DZ ob začetku raziskave je nabor teh medijev resda bolj skromen ...). Analizi je priložen tudi obsežen povzetek, pravzaprav samostojen članek, v angleščini, ki je bil uspešno predstavljen na več mednarodnih znanstvenih konferencah v tujini. Pravzaprav je v tujini zbudil mnogo več pozornosti kot doma – zlasti zadnji del, ki način argumentiranja v DZ povezuje z zatonom demokracije –, kjer se niti Državni zbor, kot naročnik raziskave, ni odločil za javno predstavitev rezultatov. Verjetno zato, da bi javna podoba DZ RS ne postala še slabša ...

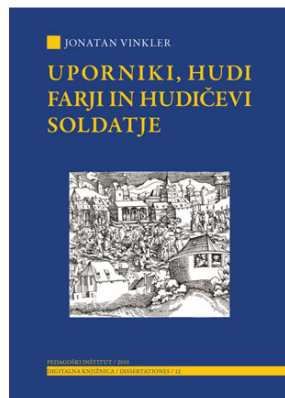
Gregor Pobežin, *Rimski zgodovinar in pripovedno besedilo*. Dissertationes 16.

Vse od obdobja tako imenovane pozne analistike, torej poznega drugega stoletja pr. Kr., beležimo v rimskem zgodovinopisju proces hitrega usvajanja stvandardov grškega helenističnega zgodovinopisja; to je bilo slej ko prej retorična zvrst, za katero so morali veljati vsi standardi prozne literature - dejstvo, da zgodovinopisje govori o tem, kar se je dejansko zgodilo, a predvsem zato, ker je takšno bralčevo apriorno stališče, za to literarno zvrst ni prvotnega pomena - tako se vsaj zdi. Vse od Tukididove opazke, da je v retoričnih pasusih svojega dela, naslovljenega »Peloponeška vojna«, zabeležil le tisto, kar je po njegovem nujno moralo biti povedano glede na okoliščine (ta deonta), zato za antično zgodovinopisje velja, da s temi retoričnimi pasusi prosto razpolaga kot z neke vrste literanim okrasjem. To isto velja tudi za Salustija, rimskega zgodo-

vinarja prvega stol. pr. Kr., ki mu je literarna kritika kot domnevemu apologetu cezarjanstva tradicionalno pripisovala razmeroma negativne lastnosti, od strankarske pripadnosti do nizkotnih invektiv proti Ciceronu. V tem duhu, tako se zdi na prvi pogled, sta bili napisani njegovi temeljni monografiji, »Katilinova zarota« in »Jugurtinska vojna«. Globlji vpogled skozi prizmo variacij pripovednih registrov pa pokaže, da Salustij odstira globlje družbene probleme, ki so pač zakriti s kopreno političnega deziluzionizma.

Jonatan Vinkler, *Uporniki, hudi farji in Hudičevi soldatje (Podobe iz evropskih in »slovenskih« imaginarijev 16. stoletja). Dissertationes 17.*

Znanstvena monografija je zgodovinsopisna artikulacija avtorjevega raziskovalnega dela pri pripravi *Zbranih del Primoža Trubarja III–V* (2005–2009, ur. Jonatan Vinkler). Delo prinaša temeljno slovensko obravnavo protestantske percepcije islama v slovenski književnosti 16. stoletja, kar avtor navezuje tako na konkretne politične in kulturne razmerje v takratni Notranji Avstriji (le-ta je bila med 15. in 17. stoletjem »pribežališče vojn« in tako tudi turških vpadov), na zglede v protestantski književnosti nemškega prostora (npr. pri M. Luthru), pa tudi na individualne izvirne premisleke protagonistov slovenskega slovstva med 1550 in 1598, zlasti na misli Primoža Trubarja kot očeta slovenske književnosti. Poleg analize idearija in imaginarija »cerkve slovenskega jezika« zastonj muslimanov delo pred bralca postavlja tudi mestoma esejistično dinamično napisani politični, kulturno- in intelektualnozgodovinski prerezi razvoja slovenske slovstvene in intelektualne kulture v 16. stoletju. Pristop je interdisciplinaren, izdaja pa je opremljena tudi z bogatim barvnim slikovnim gradivom, ki na Slovenskem večinoma še ni bilo objavljeno.

V pripravi

Predvideni termin izida:
december 2011

V pripravi

Predvideni termin izida:
spomlad 2012

Primož Kuret, *Ljubljanska Filharmonična družba (1794–1919). Dissertationes 18.*

Znanstvena monografija je pregledana in dopolnjena izdaja istoimenske knjige, ki jo je mednarodno priznani glasbeni zgodovinar, zaslužni profesor Univerze v Ljubljani in Herderjev nagrajenec Primož Kuret leta 2006 izdal pri založbi Novi reviji.

Ko je delo Academie philharmonicorum v 2. polovici 18. stoletja zamrlo, je zavest o organiziranem glasbenem življenju na slovenskih tleh še naprej tlela. V evropski glasbi je bil to čas glasbenega klasicizma, ki je z Mozartom in Haydnom doživljal dotlej neslutene umetniške vrhunce. Takrat so se začeli v glasbeno življenje vse uspešneje vključevati podjetni meščani, ki so v Ljubljani 1794 ustanovili Filharmonično družbo, prvo tovrstno združbo ljubiteljev glasbe v Habsburški monarhiji, ki je več kot stoletje s koncerti ohranjalo Ljubljano na zemljevidu kolikor moči modernega glasbenega življenja v Evropi.

Med častnimi člani Filharmonične družbe so bili Haydn, Beethoven, Paganini in Brahms, pod njenim okriljem pa so koncertirali tudi znameniti virtuozi, med njimi violinista Bronislaw Huberman in Pablo de Sarasate, pianista Leopold Godowsky ter Wilhelm Backhaus, tenorist Leo Slezak, dirigent Richard Strauss; pri Filharmonični družbi je gostovala Berlinska filharmonija pod taktirko Hansa Richterja ... – Monografija je ena najtemeljitejših zgodovin kakšne od kulturnih ustanov v slovenskem prostoru, posodobljena izdaja pa prinaša dopolnitve v virih in literaturi, predvsem pa objavo barvne slikovne opreme, ki je pri prvi izdaji ni bilo mogoče realizirati.

CLAVIS LITTERARUM SLOVENICARUM: KNJIŽNA ZBIRKA ZA SLOVENSKO SLOVSTVO MED 1550 IN 1918.

Jedrna ideja zbirke je preseči stanje, ki zaznamuje dosedanje izdajanje starejšega slovstva v slovenskem jeziku, in to je *pomanjkanje ali neobstoj* izdaj, primernih tako za znanstveno delo kot hkrati recepcijsko kar najširše dostopnih (tj. opremljenih s kritičnim prepisom, ki je poraben za najširši krog zainteresiranih bralcev, množično distribuiranih ter z nizko ali celo ničto ceno in s prostim dostopom).

Ključne prioritete izdajateljskega načrta v *Clavis litterarum Slovenicarum* (ISSN 1855-962X) so neizdana in/ali v sodobni obliki nedosegljiva dela slovenskega slovstva iz obdobja med 1550 in 1918, in sicer predvsem:

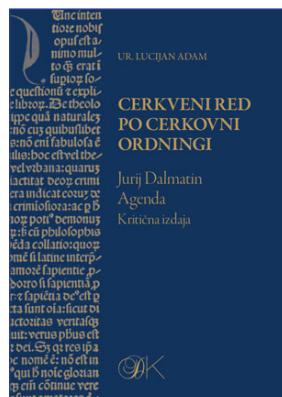
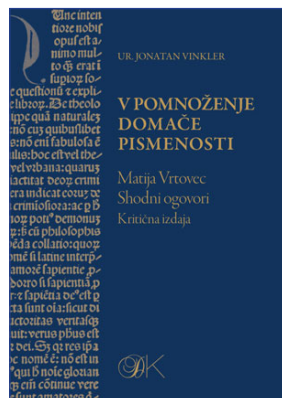
I. Spisi Primoža Trubarja (po kronološkem redosledu prvotnega izhajanja), ki niso bili v integralni tekstovni podobi uvrščeni v *Zbrana dela Primoža Trubarja*;

II. Neizdana dela drugih protestantskih avtorjev slovenskega slovstva 16. stoletja.

Zbirko vodi doc. dr. Jonatan Vinkler

Pripravljane izdaje:

- Matija Vrtovec, *Shodni ogovori* (1850). Ur. Jonatan Vinkler. Clavis litterarum Slovenicarum 1.
- Jurij Dalmatin, *Agenda* (1585). Ur. Lucijan Adam. Clavis litterarum Slovenicarum 2.
- Janž Znojilšek, *Katechismus doctoria Martina Luthra* (1595). Ur. Kristina Klemenčič. Clavis litterarum Slovenicarum 3.
- Bogumil Vošnjak, *Na razsvitu* (1906). Ur. Jonatan Vinkler. Clavis litterarum Slovenicarum 4.

Leto izida: 2009
 ISBN: 978-961-6086-76-9
 226 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=47>
 Brezplačno (prost dostop)

Namen zbirke *Compendia* (ISSN 1855-9654) je objavljane (predvsem univerzitetnih) učbenikov, ki so potrebni za kvalitetno izvajanje pedagoškega procesa pri posameznih družboslovnih ali humanističnih predmetih na štirih slovenskih univerzah, zasebnih visokih šolah ali na javnih tečajih. Zbirko vodi doc. dr. Janja Žmavc

Sabina Žnidaršič Žagar, *Ženski pa so vzrasle svetlejšje dolžnosti nego kuhati in prati ... Podoba in pojavnost žensk na Slovenskem: Slovenke od sredine 19. stoletja do 2. svetovne vojne. Compendia 1.*

V digitalni knjigi, prvi iz ambiciozno zastavljene platforme Digitalna knjižnica, si je avtorica zastavila nalogo analizirati in interpretirati potek sprememb, ki so zaznamovale pri nas v času velike družbene tranzicije »tipično« ženska področja: materinstvo, gospodinjstvo in žensko telo. Osrednje vire raziskave predstavljajo tiskani viri publicističnega značaja – od dnevnega časopisja do ženskega tiska, poljudno strokovna literatura in strokovna, predvsem medicinska literatura. V citatih se oglašajo Slovenke, predstavnice notranje raznolikega prvega vala ženskega gibanja pri nas, po večini izobraženke – učiteljice, pisateljice, novinarke, uradnice, zdravnice ... – pa tudi ženske iz vsakdana, podpisane zgolj z osebnimi imeni, prisluhnemo lahko visoki retoriki zapriseženega mizogin dr. Antona Mahniča, praktičnim nasvetom slovenskih zdravnikov, dilemam, ki so se jih lotevali tako medicinci kot pravniki, kulturniki in razumniki. V člankih, objavljenih v osrednjih slovenskih ženskih revijah, na primer v *Slovenki* in *Ženskem svetu*, v dnevnem časopisju, strokovnih revijah, prvih priročnikih, namenjenih laični javnosti, se pred nami zvrstijo najpomembnejša imena tedanjega slovenskega in širšega sveta in nam, vsak s svoje perspektive in interesa, pomagajo sestaviti spreminjajoče se podobe tedanjih in bodočih re-

alnih in idealnih žensk. V raziskavi je odmerjene- ga nesorazmerno malo prostora tisku, ki bi ga lahko označili kot katoliškega (npr. *Bogoljub*) in ki je nedvomno imel bistveno širšo bralno publiko, kot uporabljani viri, vendar ni bil prostor vstopanja novih pogledov na žensko in njeno vlogo.

Vsebinsko je delo razdeljeno v tri poglavja: 1. materinstvo, 2. gospodinjstvo in 3. žensko telo. Materinstvo, gospodinjstvo in odnos do lastnega telesa so tista področja iz življenja žensk, katera se nam na prvi pogled res lahko z(az)diyo povsem intimna, ki pa so v obravnavanem obdobju vstopila v javno, ali drugače, v katera je začel t. i. javni interes odločno posegati. Nove ideje, povezane z novimi in radikalno drugačnimi načini preživljanja, izobraževanja, življenjskimi stili in standardi, državotvornimi in emancipacijskimi gibanji (narodnim, političnim, ženskim), so radikalno pospeševale dogajanje in ustvarjale nemalo težav pri prilagajanju tako posameznikom kot skupinam.

Ženske so v vseh obravnavanih procesih aktivno sodelovale; pokazale so primerno veliko pripravljenost opustiti varnost tradicionalne »ženske mreže« in se prepustiti vodenju novih avtoritet ter slediti pričakovanjem nacionalne, državne skupnosti. Ponotranjile so nove vrednote, jim skušale slediti in, verjetno, prvič izražale dvome v lastne stvariteljske in roditeljske sposobnosti. Beroče in učeče se, so aktivno posegale v javne polemike, kazale na slabosti in zahtevale spremembe; tako od države, različnih strok, predvsem medicine, kot od sebe in svojih partnerjev. Zavzemale so se za pravico do izobraževanja, zaposlovanja, plačila za opravljeno delo, tudi tisto zasebno, gospodinjsko, pravico do javne besede in avtoritete, do učinkovite kontracepcije in do varnega abortusa. Najdlje so segle z zahtevo po emancipaciji materinstva, kot tiste temeljne in naravne pravice žensk kot človeških bitij, ki je oz. naj bo neodvisna od vseh pravniških regulativ. Načele pa so tudi temo, ki je dozorela šele pol stoletja kasneje – novo vlogo očeta –, in bile

tako predhodnice sodobnih razprav o novem očetovstvu, očetovanju.

Knjiga sodi v okvir zgodovine žensk, ki je v zadnjih dveh desetletjih postala relevantna raziskovalna tema tudi pri nas. Ko se je v drugi polovici 20. stoletja kot posebna disciplina izoblikovala zgodovina žensk, je v Zgodovino vnesla novo dinamiko. Kar se je rodilo iz frustracije sobork različnih gibanj šestdesetih let, jeznih zaradi mačističnih in seksističnih opazk in ravnanj soborcev, je kmalu preraslo trivialno vadnico iskanja (tudi) historičnih argumentov in zgledov za novo, dokončno emancipacijo žensk. Uveljavljeni znanstveni inštrumentarij se je kmalu izkazal za nezadostnega; misliti skupino, ki jo definira najprej spol, je bilo nemogoče brez ustreznice v družbeno-kulturnih kategorijah, znotraj katerih so tedaj delovale družboslovne in humanistične znanosti. Tako se je v 70-tih letih rodil spol (gender). Nova kategorija je raziskovalkam omogočila razumevanje dinamike razmerij med spoloma in konkretnimi družbami. Vpeljava spola je imela mnoge posledice (ne samo) za Zgodovino; nova kategorija se je kmalu pokazala kot zelo učinkovita znotraj, na primer, socialne zgodovine, kot tista, ki temeljno kategorijo stroke – razred – v bistvenem nadgrajuje. Zgodovina žensk je v svojem razvoju postopoma in pogosteje, kot to velja za druge zgodovinske pristope, uporabljala metodologije drugih znanosti in v nekaterih delih prerasla v žensko zgodovino. Njeni znanstveni dosežki so neposredno izzvali domnevno androcentričnost Zgodovine in vodili najprej v razvoj zgodovine moških in nato v zgodovino spolov, v katerih so se njena temeljna spoznanja in metodološki pristopi potrdili. Znotraj zgodovine žensk že lahko oblikujemo nekaj temeljnih spoznanj: 1., da jo je mogoče misliti zgolj v množini in različnostih ženskih usod, 2., da njej potek ni teleološki in skladen s sicer sprejetim zgodovinskim razvojem, 3., da ženske kot skupina niso žrtve, ampak aktivne soustvarjalke vsakokratnih zgodovinskih družb, 4., da v davni niso iz-

gubile »ženskega raja«, matriarhata, 5., da so bile soustvarjalke zgodovine, 6., da imajo legitimno mesto znotraj Zgodovine, in, 7., da posebnost zgodovine žensk ni v posebnih metodah ali posebnih virih, ampak predvsem v posebnih raziskovalnih vprašanjih in pristopih.

Tatjana Vonta in sodelavke (ur.), *Dejavnosti za predšolske otroke s poudarkom na spoznavanju matematičnih in naravoslovnih konceptov*. Compendia 2.

Priročnik *Dejavnosti za predšolske otroke s poudarkom na spoznavanju matematičnih in naravoslovnih konceptov* je namenjen vzgojiteljem in vzgojiteljicam, študentom in študentkam predšolske vzgoje ter staršem.

Predstavljene dejavnosti so namenjene predvsem otrokom drugega starostnega obdobja (od treh do šestih let), večino dejavnosti pa je mogoče prilagoditi tudi otrokom v skupinah prvega starostnega obdobja. Priročnik obsega devet poglavij, ki nakazujejo možnosti oziroma nizajo ideje za povezovanje matematike in naravoslovja z drugimi področji dejavnosti iz kurikula, ki so v priročniku predstavljene glede na izvedbo po posameznih kotičkih/centrih dejavnosti. V priročniku predstavljene dejavnosti omogočajo smiselno, aktivno učenje ter nudijo možnosti za povezovanje med različnimi področji.

DOCUMENTA

Namen zbirke *Documenta* (ISSN 1855-9646) je objava znanstvenih ali strokovnih besedil s področja humanistike in družboslovja, ki jih po njihovih strukturnih značilnostih ni mogoče uvrstiti v nobeno drugih zbirk Digitalne knjižnice. V *Documento* so tako umeščene izdaje strokovnih monografij, samostojnih znanstvenih člankov, neobjavljenih javnih predavanj, znanstvenih poročil ... Zbirko *Documenta* vodi doc. dr. Alenka Gril.

Leto izida: 2010
ISBN: 978-961-270-035-5
114 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=81>
Brezplačno (prost dostop)

Leto izida: 2010
 ISBN: 978-961-270-028-7
 182 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/Static.aspx?id=75>
 Brezplačno (prost dostop)

Igor Ž. Žagar, *Jezikanja. Druga, jubilejno-pomladanska izdaja*. Documenta 1.

Janja Žmavc, *Vloga in pomen jezika v državljanski vzgoji*. Documenta 2.

Knjiga je nastala kot del projekta Strokovne podlage, strategije in teoretske tematizacije za izobraževanje za medkulturne odnose ter aktivno državljanstvo, ki sta ga v obdobju 2010-2011 izvajala Znanstveno raziskovalni center SAZU in Pedagoški inštitut, ter predstavlja raziskovanje dveh diskurzivnih fenomenov, ki imata v okviru vzgoje in izobraževanja precej pomembno vlogo, a pogosto ostajata prezrta. Retorika in argumentacija, večini uspešnega javnega prepričevanja in utemeljevanja, sta družbeni in jezikovni dejavnosti, brez katerih o sodobni šoli v najširšem smislu skorajda ni mogoče govoriti. Pravzaprav si brez njiju težko predstavljamo tudi vsakdanjo komunikacijo, še posebej pomembna je njuna vloga v družbenem udejstvovanju. Ker je jezik oziroma jezikovna raba še vedno eno njegovih temeljnih orodij, predstavlja obvladovanje retorike in argumentacije sredstvo oziroma način, s pomočjo katerega je mogoče dosegati temeljne zahteve javnega, družbenega, demokratičnega delovanja.

V slovenskem prostoru za retoriko in argumentacijo velja, da kot izobraževalni vsebini še vedno ostajata v ozadju bodisi sta napačno razumljeni ali ju v obliki izobraževalnih vsebin celo ni. Zato v monografiji skušamo osvetliti pomen sistematičnega in celovitega vključevanja retorike in argumentacije v slovensko vzgojo in izobraževanje ter na primerih dobre prakse pokazati, kako je mogoče obe veščini tudi uspešno poučevati.

Glede na to, da se retorika in argumentacija pri nas samostojno poučujeta le v nekaj primerih, smo se v našem raziskovanju posebej osredinili na tiste učne vsebine, predmete in šolske dejavnosti, ki bodisi po svoji tematiki ali naravi predvidevajo tudi obvladovanje obeh veščin. To so najprej vsebine, ki

so kakorkoli povezane z javnim udejstvovanjem, med njimi zlasti tiste, ki vključujejo koncepta aktivnega državljanstva in multikulturalnosti. Učinkovita jezikovna raba, opredeljena v kontekstu uspešnega (javnega) prepričevanja in utemeljenega predstavljanja stališč, je namreč v izhodišču najtesneje povezana z razvojem in pojmovanjem demokratičnosti in demokracije v evropskem kulturnem prostoru vse od antike do danes. Zato jo glede na njeno naravo in prostor uporabe v luči aktualnih vzgojno izobraževalnih konceptualizacij opredeljujemo kot svojevrstno (retorično-argumentacijsko) komunikacijsko kompetenco, ki je tudi danes ključna za posameznikovo uspešno in aktivno družbeno udejstvovanje. Povedano z drugimi besedami, zmožnost prepričljive in/ali utemeljene zasnove tega, kar želimo povedati, kakor tudi zmožnost kritične presoje slišane, predstavljajo tista ključna orodja ali primarna sredstva, s pomočjo katerih je tudi danes sploh mogoče udeležati načela demokracije.

Izhajajoč iz takšnih konceptualizacij, smo naše raziskovanje pomena in vloge, ki ju imata in naj bi ju imela retorika in argumentacija v slovenski vzgoji in izobraževanju, zasnovali na treh metodoloških izhodiščih, ki monografijo delijo v tri sklope.

V prvem sklopu obravnavamo nekaj tipičnih pojmovanj retorike in argumentacije ter razmerja med njima. Skozi kratek oris izbranih retoričnih in argumentativnih konceptov osvetljujemo tezo, da je za razumevanje, obvladovanje in poučevanje prepričljivega in utemeljenega komuniciranja pomembno temeljito poznavanje retorike in argumentacije kot teoretskih disciplin. Sledi prikaz problematike sodobnega poučevanja retorike in argumentacije na Slovenskem, v katerem predstavljamo pregled in analizo kurikulumov in izobraževalnih programov za osnovno in srednjo šolo. Posebej nas je zanimalo, koliko in v kakšni obliki so učenci na osnovnošolski in srednješolsko ravni izobraževanja deležni pouka tistih komunikacijskih

Leto izida: 2011
ISBN: 978-961-270-073-7
148 strani, CD;
spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=105>
Brezplačno (prost dostop)

spretnosti, ki sodijo v teoretski polji retorike in argumentacije. Z vidika vključevanja vsebin retorike in argumentacije dodajamo tudi pregled visokošolskih programov treh slovenskih univerz. Ker je v monografiji eno od izhodišč, da je retorično-argumentacijska kompetenca pomemben dejavnik uspešnega družbenega udejstvovanja, v tem delu nekoliko podrobneje predstavljamo tudi vlogo in pomen poučevanja principov retorike in argumentacije v okviru pouka državljanske vzgoje v Sloveniji in analiziramo, koliko sta retorika in argumentacija kot izobraževalni vsebini zastopani v temeljnih dokumentih o državljanski vzgoji.

V drugem sklopu monografije predstavljamo empirično raziskavo o vlogi in pomenu retorike in argumentacije v slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Raziskava podaja odgovor na dve temeljni vprašanji: 1) kaj o retoriki in argumentaciji učenci in njihovi učitelji vedo in menijo; 2) kaj od njih neposredno uporabljajo v šolskem vsakdanjiku. V analizi predstavljamo rezultate, ki osvetljujejo vlogo šole in učiteljev pri poznavanju, razumevanju in rabi retorično-argumentativnih spretnosti v okviru posameznih predmetov, šolskih in obšolskih dejavnosti ter v medosebnih odnosih.

V zadnjem sklopu prikazujemo praktične primere izobraževalnih vsebin s področja retorike in argumentacije za srednješolski pouk, ki so bili že uspešno izvedeni in ovrednoteni. Poglavja vsebujejo metodološko kot vsebinsko razčlenitev, skupaj z vsemi delovnimi materiali, ki so potrebni za izvedbo. Na ta način skušamo v okviru pedagoške prakse (ne glede na učni predmet) načrtovati enoten komunikacijski model, ki lahko ponudi uporabna orodja za oblikovanje, izražanje, kritično vrednotenje, branjenje in utemeljeno zavračanje vsakršnih stališč, kakor tudi obvladovanje različnih ravni in strategij učinkovitega prepričevanja.

Alenka Gril in Asja Videčnik, *Oblikovanje državljanske identitete mladih v šoli*. Documenta 3.

Monografija predstavlja izsledke empirične raziskave, ki smo jo sodelavci Pedagoškega inštituta v šolskem letu 2010/11 izvajali na osnovnih in srednjih šolah po Sloveniji v okviru projekta ESS: »Strokovne podlage, strategije in teoretske tematizacije za izobraževanje za medkulturne odnose ter aktivno državljanstvo«. Namen raziskave je bil prepoznati vlogo slovenske šole pri oblikovanju državljanske identitete mladih. Državljska identiteta se nanaša na posameznikovo opredelitev vloge državljana, ki se oblikuje pretežno v mladostništvu in zgodnji odraslosti. Vključuje tako družbeno vednost, prepričanja in stališča, kot tudi opredelitve pripadnosti različnim socialnim skupinam in spretnosti kolektivnega delovanja. Oblikovanje državljanske identitete je dolgotrajen proces, v katerem imajo ključno vlogo referenčne osebe in skupine, s katerimi so mladostniki v trajnejših interakcijah. To so predvsem družina, šola, vrstniške skupine, družbene organizacije in institucije, v katerih mladi sodelujejo. V raziskavi smo se osredotočili na vlogo šole v oblikovanju državljanske identitete mladostnikov. V tem okviru smo si zastavili dve vprašanji: kakšne državljanske kompetence mladostniki razvijajo v šoli in kakšno družbeno vednost si oblikujejo oz. kakšna stališča in prepričanja o socialnih in političnih odnosih se sooblikujejo v šolski skupnosti.

Osredotočili smo se na preučevanje neformalno pridobljenih državljanskih kompetenc v šoli, ki jih učenci in dijaki razvijajo v medosebnih odnosih z vrstniki in učitelji v razredu in na šoli s tem, da prevzemajo vrednote, prepričanja, stališča in norme, ki so sestavni del teh specifično strukturiranih interakcij, v katere so vsakodnevno aktivno vključeni. Predpostavili smo, da bo predvsem ta neformalni kurikulum šole pomembno določal druž-

bena stališča in državljanske kompetence mladostnikov. Zato smo preučevali kulturo šole, razredno klimo, stališča učiteljev do aktivnega državljanstva in medkulturnih odnosov, prevladujoče metode dela pri pouku in vključevanje obravnave družbenih razlik v pouk. Pri vseh navedenih konceptih smo preučevali aktivno vključevanje učencev pri pouku in dejavnostih na šoli, ob predpostavki, da so spretnosti participacije (vključenost in delovanje v skupini) ključne državljanske kompetence, ki pomembno določajo njihovo kasnejše družbeno in politično udejstvovanje oz. aktivno državljanstvo.

Participacija v kolektivnih dejavnostih v skupnosti mladostnikom omogoča pridobiti neposredne izkušnje družbenih odnosov in procesov. Obenem pa participacija v skupinskih dejavnostih omogoča urjenje spretnosti sodelovanja v skupini. Vse te dejavnosti pa zahtevajo usklajeno komunikacijo med sogovorci v skupini, z njihovim udejanjanjem pa se razvijajo posameznikove komunikacijske spretnosti. Le-te so pomembna sestavina državljanskih kompetenc, prav tako tudi njihova kognitivna komponenta, ki se nanaša na razumevanje političnih procesov in pravil ter norm družbenega delovanja. V tem okviru smo preučevali razumevanje procesa skupinskega odločanja in pojmovanja skupinske solidarnosti med mladostniki v povezavi s šolskim kontekstom. Preverili smo tudi, kako kompetentne za javno delovanje se zaznavajo mladostniki sami in kako jih vidijo njihovi učitelji.

Integralni del državljanske identitete predstavljajo posameznikova prepričanja in stališča do družbenih skupin in njihovih medsebojnih odnosov v družbi. Oblikujejo se predvsem v interakcijah z drugimi ljudmi, ki pripadajo različnim družbenim skupinam, deloma pa so pod vplivom razvoja sociokognitivnih sposobnosti posameznika. V mladostništvu se izpopolnjujejo spoznanja o različnih družbenih skupinah in značilnostih odnosov med njimi v določeni družbeni skupnosti.

Tako odraščanje v vsakem specifičnem socialnem kontekstu pomembno določa državljansko identiteto mladih. V nacionalno osnovanih državah, kakršna je tudi Slovenija, je gotovo bistven element, ki določa družbeno pripadnost posameznikov, narodnost. Spreminjanje sodobnih zahodnih družb je povezano z migracijami in izzivi vključevanja pripadnikov drugih narodnosti v vsakdanje življenje. Tudi Slovenija se vse bolj sooča z izzivi multikulturalnosti. Glede na to smo si pri preučevanju oblikovanja državljanske identitete mladostnikov za fokus izbrali opredelitve narodnostne pripadnosti in stališča do drugih narodnostnih skupin in medkulturnih odnosov ter tudi stališča do ljudi iz drugih socialnih kategorij. Stališča do različnih socialnih skupin se namreč artikulirajo v relaciji do lastne socialne identitete. Predpostavili smo, da nam bodo dala informacije o spoznavanju družbenih razmerij med mladostniki in njihovem lastnem umeščanju v družbeno strukturo, glede na identifikacijo z določeno družbeno skupino. Ker pa slednja določa tudi prevzemanje normativnih prepričanj in stališč, bi lahko sklepali, da bodo stališča mladostnikov do družbenih skupin odražala tudi specifične družbenih razmerij v slovenskem kulturnem kontekstu. V tem okviru smo si zastavili tri vprašanja: 1. kakšna so stališča mladostnikov do različnih družbenih skupin in medkulturnih odnosov, 2. kakšno vlogo ima šola na oblikovanje teh stališč, 3. kako na socialna stališča mladostnikov vplivajo njihove razvijajoče se državljanske kompetence?

V prvem delu pričujoče monografije predstavljamo izsledke o razvoju narodnostne identitete mladostnikov, njihovih socialnih in medkulturnih stališč, zaznavanju diskriminacije v šoli ter stališčih učiteljev do medkulturnega izobraževanja in prakse vključevanja medkulturnih vsebin pri pouku. Drugi del je namenjen predstavitvi izsledkov o učenju aktivnega državljanstva v šoli. V njem so rezultati analiz stališč učiteljev do spodbujanja ak-

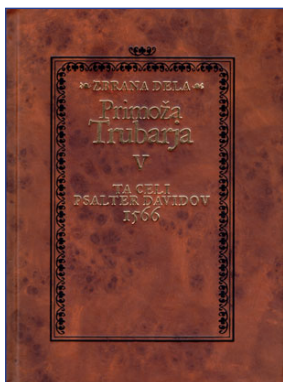

Leto izida: 2011
 ISBN: 978-961-270-078-2
 238 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=106>

Brezplačno (prost dostop)

tivnega državljanstva v šoli, o zaznavanju participativne kulture šole in razredne klime med učitelji in učenci, vključevanju učencev pri pouku, njihovem razumevanju procesov odločanja ter zaznanih lastnih kompetencah in izkušnjah javnega delovanja. V tretjem delu poročamo o rezultatih analiz povezanosti med participatornimi praksami v šoli in medkulturnih stališčih mladostnikov, na podlagi katerih smo skušali odgovoriti na zastavljeno temeljno raziskovalno vprašanje o spodbujanju aktivnega državljanstva in multikulturalnosti v šoli oz. o vlogi šole pri oblikovanju državljske identitete mladih.

ZBRANA DELA PRIMOŽA TRUBARJA VI–

Zbrana dela Primoža Trubarja V (2009)

Od 6. knjige naprej ima zbirka, ki je izhodiščno izhajala zgolj v tiskani podobi, kot »corpus separatum« domicil znotraj založbe Pedagoškega inštituta, izhajala pa bo kot digitalna in prosto dostopna izdaja.

V letu 2010 je prišla z izhajanjem znotraj Digitalne knjižnice tudi že uveljavljena knjižna zbirka *Zbrana dela Primoža Trubarja*, in sicer od 6. knjige dalje. Omenjena zbirka prinaša znanstveno-kritične izdaje besedil očeta slovenske tiskane besede Primoža Trubarja in opravlja tako poleg nediskutabilno vednostne, kulturne in informacijske tudi pomembno »arhivistično« poslanstvo. Znanstvenokritična transkripcija izhaja namreč v obliki knjižnega stavka, ki likovno kolikor moči natančno reprezentira Trubarjev izvorni tisk. Transkripcija je opremljena z ustrezno tekstno kritiko, prevodi, komentarji in spremno študijo. Izdajo *Zbranih del Primoža Trubarja* omogoča subvencija Javne agencije za knjigo Republike Slovenije (JAK RS).

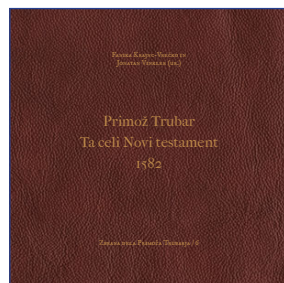
Glavni urednik *Zbranih del Primoža Trubarja* je doc. dr. Jonatan Vinkler, v pripravi pa je enajsti del *Zbranih del Primoža Trubarja*:

Zbrana dela Primoža Trubarja VI: Primož Trubar, Ta celi Novi testament 1582. Ur. Fanika Krajnc-Vrečko in Jonatan Vinkler.

VI. knjiga *Zbranih del Primoža Trubarja* prinaša kritično edicijo »zadnje roke« Trubarjevega bibličnega prevoda Novega testamenta (evangeliji in Apostolska dela, 1582), katerega je refor-

mator štel za svojo najuspešnejšo prevajalsko storitev sploh. Večjega odstopanja od izhodiščne zasnove ekdotike Zbranih del Primoža Trubarja ni, razen odločitve, ki zadeva obseg tekstne kritike. Le-ta bi po izhodiščni ekdotični koncepciji morala zabeležiti vse tekstovne odmike, ki jih je glede na Trubarjev prevod iz leta 1582 najti v starejših reformatorjevih objavah istih bibličnih besedil. Za Evangelij po Mateju bi to pomenilo, da bi morala tekstna kritika upoštevati tudi izdaji iz let 1555 in 1557, v Zbranih delih Primoža Trubarja VI pa bi tako morali biti objavljeni tudi vsi izvirni Trubarjevi predgovori in komentarji k bibličnim tekstom, ki se razlikujejo od besedila, izdanega leta 1582. Tak pristop bi občutno zmanjšal preglednost in, posledično, uporabnost edicije, zato je bila sprejeta odločitev, da se Zbrana dela Primoža Trubarja VI osredotočijo zgolj na besedilo iz leta 1582, da se primerjalna tekstna kritika zato tokrat izjemoma ne izvede, da pa se starejši Trubarjevi biblični prevodi ne le evangelijev in Apostolskih del, temveč vseh novozaveznih bibličnih knjig objavijo v integralni tekstovni podobi, in sicer v posebni knjigi/knjigah, ki bo/bodo suplementa izhodiščno načrtovanih enajstih knjig Zbranih del Primoža Trubarja.

Zbrana dela Primoža Trubarja XI: Primož Trubar, Nemški predgovori. Ur. Edi Vrečko. V pripravi; predviden izid: december 2011.

Leto izida: 2010
 ISBN: 978-961-270-041-6
 716 strani, CD;
 spletna izdaja:
<http://www.pei.si/Sifranti/StaticPage.aspx?id=88>
 Brezplačno (prost dostop)

MEDNARODNA RAZISKAVA ZNANJA MATEMATIKE IN NARAVOSLOVJA TIMSS

Mednarodna raziskava znanja matematike in naravoslovja, TIMSS (*Trends in International Mathematics and Science Study*), je namenjena primerjavi znanja učencev v četrtem in osmem letu šolanja ter v zadnjem letu šolanja pred prehodom na univerzo. TIMSS izvaja Mednarodna zveza za preučevanje dosežkov v izobraževanju, IEA (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*). TIMSS se ponovi vsaka 4 leta v okoli 60 državah sveta. Učenci rešijo enoten preizkus znanja, ki temelji na vsebinah učnih načrtov. Učenci in učitelji odgovorijo na vprašanja o okoliščinah pridobivanja znanja. Države nato primerjajo povprečne dosežke svojih učencev in iz dejavnikov učenja sklepajo, kaj vodi v uspešno matematično in naravoslovno izobraževanje. Zadnja izvedba TIMSS je bila leta 2007, naslednja bo leta 2011.

Objave v slovenskem jeziku obsegajo knjižne izdaje izhodišč raziskave, knjižic nalog iz preizkusov znanja s primerjavami dosežkov, nacionalnega poročila z analizami nacionalnih dejavnikov, ter gradiva za hitro seznanjanje z izsledki, kot so plakati dosežkov za šole, informacije o raziskavi na zloženkah za starše, povzetki za medije. Na spletni strani www.pei.si objavimo nacionalne baze podatkov ter vsa ostala gradiva še v elektronski obliki.

PROGRAM MEDNARODNE PRIMERJAVE DOSEŽKOV UČENCEV PISA

PISA (*Programme for International Student Assessment*) je mednarodna raziskava o bralni, matematični in naravoslovni pismenosti. Izvaja se pod okriljem Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD).

Raziskava poteka v triletnih ciklih, prvi cikel je bil izveden v letu 2000, Slovenija je v raziskavo vključena od leta 2004, ko so se začele priprave na izvedbo cikla raziskave PISA 2006. V vsakem od

ciklov izvedbe raziskave PISA je glavnina zajema podatkov posvečena enemu od treh področij pismenosti. V raziskavi PISA 2006 je bila to nara- voslovna pismenost, v letu 2009 bralna pismenost, začele pa so se že priprave na raziskavo leta 2012, kjer bo poudarek na matematični pismenosti. To- krat bodo sodelujoči reševali matematične in prob- lemsko zasnovane naloge tudi s pomočjo računal- nika.

V raziskavo so zajeti 15-letni učenci, učenke, di- jakinje in dijaki, ne glede na vrsto šole, ki jo obi- skujejo. Osnovna pogoja za vključitev sta točno določena starost učenca/dijaka in ustrezen izobra- ževalni program: 15 let in 3 mesece do 16 let in 2 meseca v času reševanja; najmanj 7. razred OŠ.

Namen raziskave PISA je zajeti podatke o kom- petentnostih učencev, ki jih potrebujejo za svoje ži- vljenje, poklicno in zasebno, in ki so pomembne tako za posameznika kot za celotno družbo. Torej, ni posebej usmerjena na merjenje rezultatov šol- skih kurikulumov.

Publikacije, ki jih izdajamo v nacionalnem cen- trtu na Pedagoškem inštitutu, obsegajo različne vsebinske sklope:

- objavljive naloge iz prejšnjih ciklov raziskave PISA;
- izhodišča za posamezna področja merjenja;
- nacionalna poročila za posamezen cikel;
- druga strokovna gradiva, ki se navezujejo na po- samezne elemente raziskave.

Vse navedene publikacije in podrobnosti o po- sameznih ciklih raziskave PISA si lahko ogleda- te na spletni strani Pedagoškega inštituta <http://www.pei.si/>

MEDNARODNA RAZISKAVA BRALNE PIS- MENOSTI PIRLS (2001, 2006, 2011)

PIRLS je kratica za poimenovanje raziskave v angleščini: *Progress in International Reading Li- teracy Study*, v slovenščini pa raziskavo imenujemo Mednarodna raziskava bralne pismenosti.

Zasnovana je tako, da meri in interpretira raven bralne pismenosti otrok ob koncu 4. leta šolanja (v starosti 9 do 10 let), to je po končanem začetnem opismenjevanju, v času, ko otrok od učenja branja prehaja k branju za učenje. V raziskavi merimo, kaj, koliko in na kakšen način učenke in učenci razumejo besedilo, ki ga sami preberejo, ter kako so okoljski dejavniki (domače, šolsko, širše družbeno okolje) povezani z bralno pismenostjo.

V raziskavi poleg otrok, ki rešujejo bralne teste in izpolnjujejo vprašalnik, sodelujejo tudi njihovi starši, učiteljice in učitelji ter ravnatelji izbranih šol.

Raziskava se izvaja pod okriljem IEA, Mednarodne zveze za evalvacijo dosežkov v izobraževanju, s sedežem v Amsterdamu in z mednarodnim koordinacijskim centrom v Bostonu.

Slovenija je do sedaj sodelovala v vseh ciklih raziskave: prvič leta 2001, drugič 2006, tretji zajem pa bo spomladi 2011, ko bo v njej sodelovalo kar 210 osnovnih šol. Slovenija je sodelovala tudi v predhodnici PIRLS, v raziskavi Reading Literacy leta 1991.

Javnost o raziskavi in njenih izsledkih obveščamo na različne načine:

- v publikacijah, ki opisujejo smernice raziskave,
- v poročilih o izvedbi in rezultatih raziskave,
- z objavljanjem nalog, ki so bile uporabljene kot bralni testi,
- na domačih in tujih znanstvenih in strokovnih konferencah,
- na spletnih straneh inštituta www.pei.si in Boston Collega pirls.bc.edu.

Javnosti so za nadaljnjo obdelavo in raziskovanje na voljo vse baze podatkov, pridobljene v dose-danjih zajemih PIRLS in RL.

MEDNARODNA RAZISKAVA POUČEVANJA IN UČENJA TALIS

Pedagoški inštitut je opravil v okviru svojega raziskovalnega dela *Mednarodno raziskavo poučevanja in učenja TALIS* (*Teaching and Learning International Survey*). Slovenija je skupaj s 23 drugimi državami sodelovala v raziskavi TALIS, ki jo vodi Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj OECD. Cilj raziskave TALIS je bil zbrati in preučiti podatke, ki so povezani s poučevanjem učiteljev in njihovim strokovnim spopolnjevanjem, ter podatke o pedagoških, vodstvenih in upravnih vprašanjih, ki so povezana z delom ravnatelja.

Rezultati *Mednarodne raziskave poučevanja in učenja TALIS*, ki so bili objavljeni v juniju 2009, so ponudili primerjalno sliko na različnih področjih upravljanja vzgojno-izobraževalnih institucij, pristojnosti ravnateljev, metod poučevanja ter stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev in ostalih strokovnih delavcev šol. Nacionalno poročilo raziskave TALIS je izšlo novembra 2009.

Cilji projekta:

- Preučitev posameznih področij dela učiteljev:
- vrednotenje dela učiteljev na šolah ter oblika in narava povratnih informacij, ki jih le-ti prejmejo za svoje delo;
- kako različne oblike vrednotenja dela učiteljev vplivajo na metode poučevanja in na njihova prepričanja;
- vpliv različnih pristopov in metod na oblikovanje šolskega učnega okolja ter vpliv na delo učiteljev;
- ustvarjenje in podpiranje učinkovitega vodenja šole;
- vpliv sodobnih trendov v vodenju in upravljanju šol na učitelje in na izobraževalni sistem;
- povezanost dejavnosti, prepričanj in stališč učiteljev in ravnateljev s posameznimi dejavniki širšega družbenega okolja.

Več o raziskavi TALIS je dostopno na:

– spletni strani Pedagoškega inštituta:

<http://193.2.222.157/Sifranti/ResearchProgram-Presentation.aspx?id=5>

– spletni strani OECD-TALIS (na strani najdete tudi povezavo do podatkovne baze):

http://www.oecd.org/document/0/0,3343,en_2649_39263231_38052160_1_1_1_1,00.html

Elektronska različica nacionalnega poročila raziskave TALIS je dostopna na spletnih straneh: http://193.2.222.157/UserFilesUpload/file/raziskovalna_dejavnost/TALIS/TALIS2008/TALIS2008porocilo.pdf

MEDNARODNA RAZISKAVA DRŽAVLJANSKE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA ICCS

Mednarodna raziskava državljanske vzgoje in izobraževanja ICCS (*International Civic and Citizenship Education Study*) poteka pod okriljem Mednarodne zveze za evalvacijo izobraževalni dosežkov (IEA – *International Association for the Evaluation of Educational Achievement*), ki je izvedla že več odmevnih raziskav, v katerih je sodelovala tudi Slovenija.

Osnovana je na prejšnji študiji IEA (CIVED) iz leta 1999, ki je merila tri pomembne dimenzije državljanstva: državljansko vednost, državljansko angažiranost ter državljanske odnose.

Kaj raziskuje – natančneje:

- učenčeve dosežke na testih konceptualnega razumevanja in kompetenc državljanske vzgoje;
- zbiranje in analiziranje podatkov učenčevih nagnjenj in vedenja v zvezi z državljansko vzgojo;
- vprašalniki za šolo in učitelje zbirajo informacije o poučevanju in upravljanju razrednih praks (class management practices), vodenju šol, klimi itd.

Posebnost ICCS 2009 je, da sta raziskavi dodana dva modula: evropski in latinsko ameriški.

Populacija so 14-letniki (oz. otroci stari najmanj 13,5 let), kar pomeni za večino držav populacijo, ki obiskuje 8. razred.

V raziskavi ICCS 2009 je sodelovalo 38 držav oz. izobraževalnih sistemov, s ciljem raziskati, kako se mladi v različnih državah pripravljajo na vlogo državljana, s posebnim poudarkom na vednosti, vrednotah, stališčih in delovanju.

Več o raziskavi je dostopno na:

– spletni strani Pedagoškega inštituta: <http://193.2.222.157/Sifranti/InternationalResearches.aspx>

– spletni strani organizacije IEA: <http://www.iea.nl/icces.html>

EVROPSKA ŠTUDIJA JEZIKOVNIH KOMPETENC ESLC

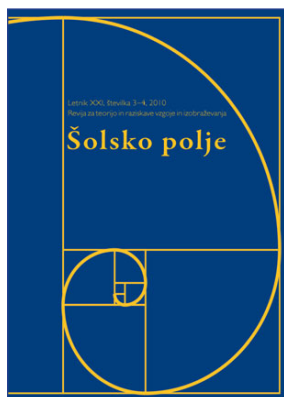
O raziskavi bo objavljena publikacija *Evropska raziskava o jezikovnih kompetencah* – Poročilo.

Namen študije ESLC (*European Survey on Language Competences*) je ugotoviti indikatorje znanja tujih jezikov ob koncu obveznega šolanja v evropskem prostoru ter vplivati na izboljšanje jezikovnih kompetenc otrok v tujih jezikih. Glavni cilj študije je zagotoviti podatke, na osnovi katerih bodo strokovna telesa posameznih držav lahko ovrednotila učinkovitost lastnega sistema poučevanja tujih jezikov ter jo primerjala z učinkovitostmi drugih evropskih držav. V raziskavi poleg Slovenije sodelujejo še naslednje države: Belgija, Hrvaška, Švedska, Portugalska, Francija, Poljska, Malta, Španija, Grčija, Nizozemska, Velika Britanija in Estonija.

V Sloveniji bosta v raziskavo vključena dva tuja jezika, in sicer angleščina in nemščina.

V raziskavo bodo vključeni učenci devetega razreda osnovne šole, ki se najmanj eno leto učijo izbranega tujega jezika. Poleg učencev bodo v raziskavi sodelovali tudi njihovi učitelji izbranega tujega jezika ter ravnatelji izbranih šol. Učitelji bodo odgovarjali na vprašanja o njihovem načinu poučevanja ter s tem pripomogli k večjemu vpogledu v stanje na področju znanja tujih jezikov pri učencih. Ravnatelji izbranih šol pa bodo odgovarjali na vprašanja o organizaciji pouka izbranega tujega jezika na ravni šole.

Na podlagi nacionalnih podatkov o šolah bo v mednarodnem centru izbran reprezentativni vzorec 80 šol v predraziskavi ter 170 šol v glavni raziskavi (polovica vzorca za angleščino ter polovica za nemščino). V kolikor bo izbrana šola pristala na sodelovanje v raziskavi, bo v okviru šole v raziskavo izbranih 25 učencev devetega razreda, ki bodo v enkratnem testiranju rešili test v izbranem tujem jeziku. Ravnatelj in učitelji izbranega tujega jezika na šoli bodo samostojno in individualno rešili spletni vprašalnik.

Format: 155 × 235 mm;
vsaka dvojna številka
obsega cca. 180 strani.

V posameznem letniku
izdamo tri (tematske)
številke. Naročnina za
celoten letnik je 30,00
€ in pokriva 3 dvojne
številke revije Šolsko polje
(poštnina je vključena v
ceno).

ZNANSTVENA REVİJA ŠOLSKO POLJE

Slovensko društvo raziskovalcev šolskega polja izdaja od leta 2003 skupaj s Pedagoškim inštitutom revijo *Šolsko polje*. Revija objavlja znanstvene in strokovne članke s širšega področja vzgoje in izobraževanja ter edukacijskih raziskav (filozofija vzgoje, sociologija izobraževanja, razvojna psihologija, pedagogika, andragogika, predšolska vzgoja itd.), pregledne članke z omenjenih področij ter recenzije tako domačih kakor tudi tujih monografij s področja vzgoje in izobraževanja. Poglavitni namen revije je prispevati k razvoju edukacijskih ved in k razvijanju interdisciplinarnih družboslovnih ter humanističnih pristopov k teoretičnim in praktičnim vprašanjem vzgoje in izobraževanja. Z objavami prispevkov v slovenskem jeziku revija posebno pozornost namenja tudi razvijanju slovenske znanstvene in strokovne terminologije ter raziskovalnim paradigmam s področja edukacijskih raziskav v okviru družboslovno-humanističnih ved. Avtorji člankov so priznani strokovnjaki s širšega področja vzgoje in izobraževanja.

Revija je vključena v naslednje indekse in baze podatkov: *Contents Pages in Education*, *Educational Research Abstracts*, *International Bibliography of the Social Sciences (IBSS)*, *Linguistics and Language Behaviour Abstracts (LLBA)*, *Multicultural Education Abstracts*, *Pais International*, *Research into Higher Education Abstracts*, *Social Services Abstracts*, *Sociological Abstracts*, *Worldwide Political Science Abstracts*.

Uredništvo:
The School Field
Mestni trg 17, SI - 1000 Ljubljana, Slovenia
tel.: 01 1201 240
fax: 01 1201 266
e-mail: mitja.sardoc@guest.arnes.si

**Slovensko društvo
raziskovalcev šolskega polja**

NAROČILNICA

Podpisani _____
_____ naročam revijo *Šolsko
polje: revijo za teorijo in raziskave vzgoje in izobra-
ževanja*.

Cena letnika (vključuje tri dvojne številke revije +
poštino): *30,00 EUR – da naročam*

NAROČNIK (ustanova ali ime in priimek):

NASLOV NAROČNIKA: _____

E-pošta: _____

Telefon: _____

Fax: _____

DAVČNA ŠTEVILKA (plačnika): _____

Davčni zavezanec: DA NE

Datum:

Žig:

Podpis:

Naročilo velja do pisnega preklica.

*Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: Pe-
dagoški inštitut (Eva Klemencič), Gerbičeva 62,
1000 Ljubljana. Lahko jo pošljete tudi po fax-u ali
elektronski pošti (eva.klemencic@pei.si).*

Pedagoški inštitut
Gerbičeva 62
SI-1000 Ljubljana

+386(0)14201240/42
+386(0)31638052
pedagoski.institut@pei.si
<http://www.pei.si>